

12

BIBLIOTHECA
SCRIPTORUM MEDII RECENTISQUE AEVORUM

REDIGIT LADISLAUS JUHÁSZ, SZEGED (HUNGARIA)

SAECULUM XV.

IOHANNES RABENSTEINENSIS

DISPUTACIO

EDIDIT

BOHUMIL RYBA

MCMXLII. — K. M. EGYETEMI NYOMDA, BUDAPEST

BIBLIOTHECA
SCRIPTORUM MEDII RECENTISQUE AEVORUM
REDIGIT LADISLAUS JUHÁSZ, SZEGED (HUNGARIA)

SAECULUM XV.

. IOHANNES RABENSTEINENSIS

DISPUTACIO

EDIDIT

BOHUMIL RYBA

MCMXLII K. M. EGYETEMI NYOMDA, BUDAPEST

Jg köt
114 935

INTRODUCTIO.

I. — De Iohannis Rabensteinensis vita et operibus.

A) Vita.

Iohannes Rabensteinensis (1437—1473) e familia equestri Bohemica ortus est, cuius sedes olim in castello Sychrov apud Rabstyn (Rabenstein) supra Strelam in Bohemia occidentali erat. Pater eius *Iohannes de Rabstein*¹⁾ († ante a. 1450), civis Zatecenus valde opulentus a. 1416 Pragae scribam Iohannem Reginogradensem Scripturae sacrae exemplar versionis Bohemicae ad usum suum lepidis litteris exarare iussit. Cuius Iohannis (I) filii honoribus longius processerunt. Ex iis, quos Iohannes (I) e Catharina prima uxore procreavit, *Iohannes Rabstein*²⁾ (II, † 1457) Sigismundo regnante burgraviatum Wyssegradensem adeptus est et Ladislai temporibus primi procuratoris regii munere fungebatur. In amplio gradum *Procopius* evectus est, in cancellaria Sigismundi, Alberti et Friderici imperatorum olim scriba, tum apud Ladislaum et Georgium Bohemiae reges multos per annos cancellarius supremus vera officio fungens, cui Aeneas Silvius Somnium de fortuna (1444) dedicavit. E secunda Iohannis (I) uxore, cuius nomen ignoramus, sed originem generosam suspicamus, noster *Iohannes* (III) a. 1437 natus est.³⁾

Eius vita iam aetate puerili splendere coepit. Sedecim annos natus neque adhuc in presbyterum consecratus, iam honorem praepositi Wissegradensis adeptus est, quocum titulus regni Bohemiae cancellarii supremi officio carens coniunctus erat. Anno sequente 1454 mense Decembri Iohannes in Italiam, ut litteris humanioribus imbueretur, Procopii fratris impensis missus est, qui facile impetravit, ut Iohannes praeter spem episcopatus mox assequendi Friderici imperatoris litteras commendaticias Vindobona secum haberet. Ad studia iuris canonici ineunda Iohannes Bononiam se contulit. Hic in universitate celeberrima inscriptus⁴⁾ scholas usque ad ineuntem a. 1457 frequentavit, sed, cum Procopius et Iohannes (II) fratres Budae commorantes peste contagiosa correpti essent, studia interrumpere coactus est. (Decretorum doctoris gradum posterioribus temporibus iterum in Italia degens, fortasse demum a. 1461 Papiae [Pavia] assecutus est.) Bononiae praeter decreta etiam litterarum renascentium studiis adhaesit, quas iam domi Procopio fratre, Aeneae sodali, praeunte adamare coeperat.

Pragae 13. Nov. 1457 a Ladislao rege in praepositurae Wyssegradensis possessionem realem introductus est tanta cum sollemnitate, ut utraqueistarum Pragensium bilem commoveret. Sed mox cum Georgius de Podiebrad rex Bohemiae electus esset, Iohannes Procopium imitans officiis apud aulam eius fungi coepit. Iam a. 1459 legationi praefuit, quae Georgii nomine Aeneam, modo papam electum (Pium II.), gratulandi causa Senis (Siena) adiit. Ibi ultra mensem commoratus et non solum protonotarii et referendarii titulo a papa praeditus, sed etiam plurimis codicibus magna pecunia coemptis munitus in patriam rediit.

¹⁾ Haec nominis forma in eius sigillo invenitur (Arch. Trebonae II 173 N. 2).

²⁾ In sigillo eius (Arch. Trebonae II 265 A N. 1, II 151 B N. 1).

³⁾ In familiis saec. XV filius iunior nonnunquam idem nomen ac frater eius adhuc vivens habebat. In allocutione ita distinguebantur, ut iunior vocabulo diminutivo appellaretur, velut *Jan* et *Janek* (Arch. Cesky III. p. 481 n. 122).

⁴⁾ A. 1454 Iohannes de Rabenstein, qua nominis forma et ipse semper utebatur.

A. 1462 in Bohemia in concilio Budvicensi et in comitiis Pragae interpretis Latino-Bohemi vice fungebatur, mox in Italiam ad papam denuo Georgii regis nomine acturus abiit.

A. 1463 Procopius una cum fratribus a Georgio in ordinem liberorum dominorum (baronum) evectus est. Unde etiam Iohannes se *dominum de Rabenstein* non sine fastu appellare consuevit.

A. 1464 denuo, sed privatim tantum in Italiam profectus usque ad a. 1467 Papiam commorabatur. In universitate Papiensi olim a Carolo IV. condita praesertim Iohanne Grasso (Giovanni Grassi), iuris consulto et tractatum repetitionumque auctori haud incelebri, familiariter videtur esse usus. Papiam a. 1465 ad aliquot menses Romam recessit ibique a papa Paulo II. candidatura praebendarum in dioecesibus Frisingensi et Passoviensi donatus est. Exeunte a. 1467 in aula Ludovici XI. Aureliani tempus trivit.

Demum Augusto mense a. 1468 testimoniis firmatum est Iohannem in patria in oppido Prachatitz fuisse, quod oppidum iam ab a. 1457 in Rabensteinensium possessione erat. Ibi etiam Disputacionem suam miro patriae amore incensus forma dialogi in epistolam ad Iohannem Grassum inserti a. 1469 composuit, frustra efficere studens, ut lites inter papam et Georgium regem minime gladio ignique, sed prudentia et humanitate diiudicarentur.

Opusculo confecto per plures menses ipse neutri parti se adiunxit. Immo, postquam Matthias a papa rex Bohemiae confirmatus est, Iohannes medium se gerere studuit. Demum excommunicationis minis ab administratoribus archiepiscopus Pragensis prolatis permotus est, ut ad Matthiam transiret. Quid tunc sensisset, ipse in operculo cuiusdam codicis adscripsit⁵⁾:

Haec tempora in regno Bohemiae qui fugere potuit, beatus fuit, quoniam nullus locus bono homini extabat, iurta, latrocinia et praedae dominabantur, adolescentes praec tristitia canescebant, senes non nulli omni suppellectile, omni patrimonio, domo, rebus denique omnibus praeda, igne ruinaque privati, laqueo propriis manibus iniectis (sic) finire vitam sunt compulsi. Foelix qui potuit horum temporum non cognoscere causas. In his et praecesse laboriosissimum et subdicionis iugum ferre durissimum, in domibus propriis morari gravissimum, lares penatesque relinquere acerbissimum erat. Inter quae morte secunda nil magis laustum homini contingere potuit. Qua saepe saepiusque optata dum potiri non potui, tandem tristis diiectissimam patriam relinquere sum compulsus. Has in oras Iohannes de Rabenstein veni, ossa hic condita sunt, animam caelesti gaudio frui, care viator, opta.

Mox autem in praedium Prachaticense revertit, ubi a codicibus bibliothecae solacium peteret⁶⁾ bonaque sua administraret. Postea Iohannem etiam aulae Matthiae regis nonnunquam officia praestitisse comperimus. A. 1471 confirmationem a papa editam Iglaviae Bohemice pronuntiavit unaque cum administratore Pragensi Hanussio de Kolowrat legationi a Matthia ad comitia Ratisbonensia missae praefuit. Eodem anno, nisi iam prius, canonicatu Vratislaviensi ornatus est aliarumque praebendarum in dioecesibus Frisingensi et Ratisbonensi spem 1. Ian. 1472 nactus est.

A. 1472, quo Ingolstadii Ludovicus Bavarus academiam condidit, ad universitatis erectionem Matthiae nomine salutandam Iohannes noster orationem composuit, non autem habuit.

A. 1473, cum a Matthia Vratislaviam missus esset, ut cum ordinibus Silesiae ageret, non solum infectis rebus redibat, sed etiam revertens prope Brunam ab iis, qui Vladislao Polono favebant, captus et in custodiam coniectus est. Inde post aliquot menses a Matthia redemptus Budam se contulit, ubi in festo s. Elisabeth 19. Nov. 1473 triginta sex annos natus praematura morte obiit.

⁵⁾ L. Pröll, *Gesch. d. Prämonstratenserstiftes Schlägl* 1877, p. 96; Urbánek, *Sborník filol.* XI, 1939, p. 229.

⁶⁾ Eius bibliothecae olim Prachaticensis magnam partem heredes monasterio Plagensi (Schlägl) vendiderunt; codices Rabensteinii annotationibus muniti ibique adhuc servati multum ad Iohannis vitam cognoscendam conferunt.

B) Opera.

1. *Disputatio* (v. inferius).
2. *Oratio Iohannis de Rabenstein in erectione academie Ingelstatensis aliis orantibus tacite composita*, quam Georgius Hauer monachus servavit (Monaci, Cod. Lat. 1214, fol. 40r-46r), typis ab H. Waltzer l. c. p. 637-43 impressa.
3. *Tria diplomata Latina* 15. Mart. 1433 Pragae (copia in diplomatario Instituti historici Pragae); 6. Iun. 1469 Prachaticz (typis expr. G. Friedrich, Cod. iuris municipalis III., p. 528-529); 11. Ian. 1671 Prachaticz (typis expr B. Ryba l. c. p. 271, ann. 1).
4. *Epistolae privatae Bohemice scriptae*: 14 epistolae ad Iohannem Rosenberg isem a 22. Aug. 1468 ad 6. Mart. 1473 datae, quarum autographa in archivo Schwarzenbergico Trebonae servantur (typis expressae sunt tredecim in Archiv Cesky V. p. 345 n. 54 et VII. p. 345-93 n. 263-359, quarta decima apud B. Ryba l. c. p. 270, ann. 1).

II. — De codicibus, editionibus et versionibus Disputacionis.

a) Codices.

á Vratislaviae, bibl. univ. IV Fol. 151a, pag. 787-812, saec. XV. chart. (apud Bachm. A);

é Vratislaviae, bibl. univ. I. Qu. 85, fol. 19r—41v, saec. XV., chart. (apud Bachm. B).

Autographa sunt, mendis non carentia, quorum á praestantius; utrumque denuo contuli.

b) Editiones.

1861 - *Jord.*: Max Jordan, Das Königthum Georg's von Podébrad, Leipzig 1861, Beilage N. IV. K. (p. 482-513).

1876 - *Bachm.*: A. Bachmann in: Archiv f. österr. Gesch. LIV, 1876, p. 351-402.

c) Versiones.

1860 - *Pal.*: F. Palacky, Dejiny národu českého w Cechách a w Morawě, IV. 2., Praha 1860, p. 583-614 (versio Bohemica abbreviata e cod. é); idem, Geschichte von Böhmen, IV. 2., Prag 1860, p. 670-704 (eiusdem versio Germanica).

BIBLIOGRAPHIA.

De Iohannis Rabensteinensis vita et operibus praeter encyclopaedias haec potissimum opera consulas: A. *Bachmann*, Bemerkungen zu Johann's von Rabenstein „Dialogus“, in: V. Jahresbericht d. deutsch. St. Real-Gymn. in Prag 1877; J. *Truhlár*, Pocátky humanismu v Cechách (Rozpravy Ces. Akademie, III. fr., roc. I., c. 3), Pragae 1892, p. 29-36; H. *Waltzer*, Beziehungen des böhmischen Humanisten Joh. v. Rabenstein an Bayern, in: Mittheilungen d. Instit. f. österr. Gesch. XXIV, 1903, p. 630-645; G. *Vielhaber—G. Indra*, Catalogus codicum Plagensium (Cpl.) manuscriptorum, Linz 1918, passim; B. *Mendl*, Knihovna Jana z Rabstějna, in: Rozhledy po literaturě a umění I, 1932, p. 89-90; R. *Urbánek*, Trí Janové z Rabstějna, in: Sborník filologický (Acad. scient. Boh.) XI, 1939, p. 199-238; B. *Ryba*, K biografii humanisty Jana z Rabstějna, in: Cesky časopis historický XLVI, 1941, p. 260-272.

Dabam Pragae mense Septembri a. 1942.

B. R.

IOHANNIS RABENSTEINENSIS DISPUTACIO

Clarissimo iuris utriusque consulto Iohanni Grasso preceptori 1
colendissimo Iohannes Rabensteinensis salutem plurimam dicit.

Cum ex Urbe Bohemiam adveni, plerosque amicos dissiden- 2
tes reperi; vario enim voto in diversa scindebantur, eosque, quos
amicos reliqui, in inimiciciam intrasse compertum est. Mirabar et 3
quid inter se protenderent, tacite considerando musitabam. Fac-
cioni autem Gibelline et Gelphe nescio quid simile ostendebatur.
Hii cum ecclesia sub specie fidei, hii cum rege suo, a summo 4
pontifice dignitate privato, iurisiurandi, uti ipsi asserunt, memores
persistentes bellum atrocissimum agebant, clades, latrocinia, rapi-
nas, incendia, stupra virginum, matronarum enudaciones, puero-
rum puellarumque homicidia ac cetera nepharia committentes. Sacre
virgines monace e suis castis cellulis eiecte ludibrio aliis victum
prostitutione querebant.

Et cum diversi inter se multa iactarent, forte inter viros no-
biles et claros intercidi, qui secundum patrie consuetudines erudi-
ti et prudentes appellantur, Zdenkonem Sternbergensem, qui per
ecclesiam generalis imperator seu capitaneus parcium ecclesie erat
constitutus, Wilhelmum de Rabie, non minime auctoritatis partis
ecclesie Romane, Iohannem Sswambergensem, magistrum crucife-
rorum ordinis sancti Iohannis Ierosolimitani, qui inter utramque li-
bram in equilibrio medias tenens partis stare volebat.

Me quoque intuentes: Quid tu, inquirunt, ex Latinis oris inter 7
nos advenisti, Iohannes?

At EGO: Ideo veni, ut in patrie solo vitam meam degam cum 8
litterali felici ocio.

Loquitur SSWAMBERGENSIS: Longe quidem te fefellit opi- 9
nio, nec nobis iam mirandum erit, si nos, qui non adeo veluti tu
litterarum labori insudavimus, in hac perplexitate erramus, cum
te, quem divinarum et humanarum rerum existimamus peritum, in-
ter arma studio vacare comperimus. Cicero tuus te facile confutat, 10
cum inter arma silere iubet leges.

ZDENKO: Error suus non cedit miraculo, cum divini Ieronimi 11
verba audiverim: Bonus in foro malus in thoro, bonus in thoro
malus in foro. Sed convenit tibi, Rabensteinensis, ut non custos 12
solum cartarum existas, sed utrumque tempus, belli et pacis, per
te bene geratur.

Tum EGO: Bella gerant alii, nobis nostra silencia proderunt; 13
litterarum ocium semper per me summa cum diligencia affectatur.
(Ne autem „inquam“ et „inquit“ sepius interseratur, me ipsum 14
omnes coram loquentes adducemus.) Etsi uterque modus me non 15
fugiat, bellorum tamen viam summo persequor cum odio.

SSWAMBERGENSIS: Pro certo bene sentis. Et ego, qui reli- 16
gioni deditus sum, pacem habere summopere cupio. Sed si pacem 17
diligis, inter utramque partem necessario distraheris. Bellum enim 18
precepit legatus pontificis summi, et nisi bellum fiat, interdicit,
anathematizat, excommunicat, dignitatibus privat, et hec omnia non
sua auctoritate, sed illius, qui summus est, Romani scilicet ponti-
ficis, se peragere iurisiurando affirmat.

RABENSTEINENSIS: Bellum mandat? Audio et pavesco. 19
Obediencia summe existit auctoritatis, bellum nunc contrarium, po-
testas Romani pontificis permaxima. Tu, Zdenko Sternbergensis, 20
oportune ades: es, ut audio, huius negotii prepositus. Rogamus, 21
edissere: quid tibi hac in re notum est?

ZDENKO: Iam per universum orbem christianum manifeste 22
constat heresim Hussitarum et Wiglefistarum in conciliis et post per
summos pontifices consistorialiter damnatam, cuius defensor Geor-
gius de Podiebrad, quondam rex Bohemie, extat et propter sua
demerita a sede apostolica et pontifice summo Pio Secundo citatus,
contumax existens testibus vocatis deponentibus tanquam hereticus
condemnatus est. Quam condemnationem executioni mandare vo- 23
lens Paulus Secundus, presens pontifex maximus, eum publice here-
ticum sedi apostoliceque periurum denunciat, bellum cum diffida-
cione publica contra eum et eiusdem cum regno Bohemie me su-
preum imperatorem edixit, et omnibus orthodoxe fidei subditis
sub penis maximis interminando mandata dat, quatenus eidem here-
tico assistere non audeant; quin potius bellum dominicum mecum
una contra eum et suos complices assumere et gerere precepit.

RABENSTEINENSIS: Ego certe semper sedi apostolice ob- 24
ediens esse volo. Sed hec adeo in admirationem trahunt animum
meum, ut, quid respondere debeam, ignorem, quomodo ille Geor-
gius hereticus existens regiam dignitatem sit adeptus, quoniam tunc
et abfui et in illa conspiratione presens non eram.

WILHELMUS RABIE: Id, quod queris, amice prestantissime,
etsi Zdenko Sternbergensis clarius multo possit dicere, qui electionis
illius auctor et primus elector fuit, tamen exquo lunatico more in
aliam versus est provinciam, ego brevibus dicam. Alberto rege, 26
cuius uxor ex Lucemburgensi erat prosapia, mortuo, in diversa
Bohemorum scindebantur vota, bella et prelia tum in domesticos
tum in externos concitabantur, multarumque parcium Georgius de
Cunstat et Podiebrad electus est dux, et hic noster Zdenko Stern-
bergensis ad eiusdem Georgii mandata gratissimus satelles militabat.
Urbem regiam Pragam, quam et modo extare videmus, prothocon- 27
sules regebant, Menhardo Nove Domus domino pre aliis Prage auc-
toritatem habente, heresisque Hussitarum in urbe presertim Pragensi

non pro mediocri parte corruerat. Georgius et Zdenko noster Prage²⁸ amicos factionis constituentes urbem cum exercitu aggrediuntur, civibus factionis conscii non contradicentibus, viris orthodoxis consulibus et prioribus eiectis, sacerdotibus fugatis in templis sacrosanctis hereticos reddentes Menhardum, virum catholicum, urbis prepositum, captum in carceres coniciunt. Cuius officium burg-²⁹graviatus Pragensis Zdenko accepit, quod et usque in hec iusto sub titulo dicit sibi durare tempora; Georgius gubernatoris officium occupat. Unus animus, una manus, unum consilium omniaque com-³⁰munia Zdenkoni et Georgio fuerunt. Tunc Rokiczana archipresul dictus, tunc ex divo delubro arcis sancti Wenceslai decanus et archipresbiteri pedibus fugam petentes sibi consuluerunt, tunc Smirziczky captus et capite truncatus est, cuius bona — et quid dico ipsius, ymmo ecclesie Pragensis — non tutorio, sed tollitorio nomine Georgio auctore Zdenkoni cesserunt, pupillisque contutor paterno testamento datus Iohannes Rabensteinensis, nostri presentis Iohannis germanus, erat; Zdenko tollebat, Iohannes tutabatur, non equali passu college correspondendo. Sicque Georgius et Zdenko³¹ preda ditati, modo morituum nobilissime stirpis adolescentem indolis egregie Ladislaum, ex Austrie et Lucemburgensi genere principem, cui regnum Bohemie iure paterno obvenire debebat, veluti per electionem in regnum acciverunt. Georgius Ladislaum, Zdenko³² Georgii voluntatem gubernabat; ubi multas ecclesiasticas possessiones Zdenko iniusto titulo acquisivit. Quid enim non quereret, cum omnia potens iure amicicie sue dicioni subditus esset? Ladislaus³³ sponsalia nequidquam cum filia regis Francorum habiturus moritur tandem; cuius mortem multi naturalem, multi veneno obtigisse dicunt; quam illis constare credimus, in quorum scola et regimine adolescens versabatur. Potestas imperii Bohemorum iure gubernationis apud Georgium extabat, qui concione vocata eleganti Bohemorum eloquencia, que sibi facile affluit, novelli regis electionem necessariam fore persuasit, et cum omnium maiorum in dubio vota tenerentur, per Zdenkonem primo omnium hesitatione dissoluta Georgius rex pronunciat; primus ei genuflexo salutacionem regiam³⁴ exhibet; cui ob sua egregia milicie domique gesta facinora et auctoritatem ex prudencia quesitam non minimam ab omni nobilitate et facile assencienti vulgari populo acclamatum est: Vivat Bohemorum rex Georgius! Georgium regem veneracione cum subdita salutamus! Qui laudibus Deo persolutis regia usus est³⁵ potestate. Audita tunc fuisset multorum fidelium catholicorum vox³⁶ aliud publice clamans et occulte inter amicos susurrans. Electionem³⁷ calumniabantur, Zdenkonem accusabant, sed cum potenciam electi et eligentis considerarunt, timore et minis perculti tacere compellebantur. In quibus omnibus, viri prestantissimi, veritatem dixi³⁸ electionis; sin autem Zdenkoni aliud videtur, dicere potest.

SSWAMBERGENSIS: Et idemtidem michi placet et Iohanni³⁹ Rabensteinensi placituum credo.

RABENSTEINENSIS: Cur displiceat, intelligere non possum.⁴⁰

Ob hoc enim nos in unum Deus bonaque et secunda fors coniunxit, quemadmodum sepius accidere videmus quodam quasi ductu astrorum in unum homines convenire, ut ex mutuo convivio multa rei publice conveniencia proferantur.

ZDENKO: Exquo sic in unam transitis sententiam, ego voluntati vestre brevibus satisfacere laborabo. Wilhelmus vera falsis miscendo multa protulit; ea, que vera sunt, ab eo tamen, exquo partes fovet damnatas contrarias, invidie alicuius causa dicta fore arbitror. Eam, quam illi damnato Georgio feci assistentiam, credens pollicitacionibus, credens pactis, credens stipulacionibus per eum sedi apostolice iureiurando confirmatis, me fecisse volo non ignoretis.

WILHELMUS: Quare igitur, cum sacerdotes catholici pellebantur, non contradixisti? Quare, antequam ullam faceret sedi apostolice promissionem, tu sciens eius sectam damnatam, in Praga habenda, in barone nobili Rosembergensi sibi subdendo suus eras adiutor? Dum in marchiam Misnensem exercitum duxit, nonne iura milicie per te sive tuos sibi exhibita fuere? et sub tanto sepius militasti imperatore decurio et miles, a quo nondum ullum iuramentum unquam aut stipulacio sedi apostolice exhibita fuerunt?

RABENSTEINENSIS: Hec certo, Zdenko, si vera sunt et nota forent summo pontifici ceterisque prelatis et principibus, non minimum dubium tui belli apud ipsos credo paritura.

ZDENKO: Etsi pontifici summo nichil promisit, michi tamen multa semper spondebat.

WILHELMUS: Cum facta vidisti contraria, facile non ipsum adiuvare debuisti, quinymmo si tantus, uti nunc asseris, fidei eras zelator, resistendum tibi erat.

ZDENKO: Et his loco suo responsum dabitur oportunum. Nunc volo, an aliud michi faciendum erat nisi mandato sedis apostolice obediendum, consideretis. Imperator et dux belli istius per sanctissimum dominum nostrum declaratus sum; maiorum meorum, quos nunquam errasse constat, fides nota fuit apostolice sedi; mandato accepto satisfacio, ad quod explendum omnes catholicos teneri confiteor.

WILHELMUS: Et de his, si placebit, paucis edisseram. Non autem opere precium est tibi illam maximam, quam tu dicis, maiorum tuorum fidem in oculos nostros proicere. Quid Alssio Sternbergensis, patruus tuus, hereticis coniunctus contra regem Albertum egerit, te ipsum et hos nostros amicos fugere non existimo.

ZDENKO: Quid egit? Profer in medium! Scio enim semper aliquos ficta et non vera in mortuos proicere.

WILHELMUS: Magis consultum michi videtur, ut taceam; multa enim dici possunt, nisi aliud tempus, locus et presenciam amicorum nostrorum suaderent.

ZDENKO: Age, que scis, loquere! Nam dubito, quid hec sermonis suspensio operatur.

SSWAMBERGENSIS: Non sic convenit, viri amicissimi, non hec decent conventum nostrum, sed magis vos rerum experti nos

inexpertos veritatem docete! Alii obprobria, alii parve auctoritatis homines maledicta conpingant. Hoc unum volo sciatis hanc verborum discordiam michi non esse consentaneam.

RABENSTEINENSIS: Michi quoque non mediocriter displicet, quoniam cum de aliquo tractandum est, non probris et iurgiis, sed veritate, legibus et auctoritate certandum est. Sic placet iuri canonico, sic homines moribus, virtute et sciencia edocti consulto determinarunt. Dimittite, queso, illa obprobria, dimittite maledicta, que non victoriam, non veritatis probationem vobis dare possunt.

ZDENKO: Morem geram vobis, dummodo et Wilhelmus a maledictis cesset.

WILHELMUS: Ego tacebo, quoniam disturbiorum auctor nunquam esse volui.

SSWAMBERGENSIS: Magis certe nobis bene consuletis, ut a vobis de fundamento belli huius perdoceamur. Tu enim, Sternbergensis, mandatum apostolicum dicere incepisti; a te, Wilhelme, plura dicenda promissa sunt, et post nescio in quas intrastis ambages.

ZDENKO: De precepto apostolico dixi, que et debui et dicere volui; si Wilhelmus aliud sentit, audiam libenter.

WILHELMUS: Aliud intelligo et credo veritatem.

RABENSTEINENSIS: Vobis et nobis multa instant agenda et Ovidio teste tempora „labuntur more fluentis aque“. Dic, sodes!

WILHELMUS: Agam, ut petitis. Zdenko noster belli causam non aliam nisi auctoritatem ecclesiasticam pro destruenda secta damnata et heresi Hussitarum asserit. Sed pace tua, Zdenko, vir amice, ordiar rem alcius nec, credo, si veritatem dicam, inficias ibis.

ZDENKO: Ego veritatem suscipiam; falsitati, michi crede, contradicere volo.

SSWAMBERGENSIS: Sic fiat, Wilhelme; promissa perage!

WILHELMUS: Georgio opera Zdenkonis et consilio electo, episcopis, qui ungere regem et coronare Bohemie, uti non ignoratis, sunt soliti, deficientibus, ex Ungaria pontifices quibusdam cum Mathia rege Ungarie pactis conclusis advocarunt. Eo coronato per Georgium prius iusiurandum sedi apostolice pro heresi exterminanda prestitum est. Et quamvis, Zdenko, ante ullam promissionem et coronacionem suam gratis fueris satelles, postquam regni gubernacionem potenti manu suscepit, nonne tu in omnibus suis consiliis interfuisti? Cum affirmabat, et per te affirmabatur; cum negabat, negasti; ipse album, per te nix addita est; ipse nigrum, tu veluti corvum aiebas. Post auctore Georgio monasteriorum et ecclesiarum dos per te distracta est, hereditas dominorum de Nova Domo, tuorum patruorum Sternbergensium itemque illorum de Smirzicz expilata est. Cetera fiebant, que nunc, ne maledictis dem occasionem, tacere volo. Post tamen tu bene iam nummatus, cum discordias plerasque regni civiles, nonnullos subditos sibi rebellasse aliosque rebellaturos cognosceres, spem tibi te fallituram ponens in eo, quod nephandum est, sociis novarum rerum cupidis ascitis novam quandam paccionem es ingressus.

ZDENKO : Semper sub quodam velamine pungis famam meam, 82
 ceu nonnulla occultare vellem. Sic si progreditur, viri prestantissimi, 84
 ego non tacebo.

RABENSTEINENSIS : Color rethoricus est, quem occupationem 85
 appellant, ut se taciturnum firmet et tamen proferat. Eas ob res, 86
 Wilhelme, palam loquere ! Hec enim tendicula dyaleticis et sophi-
 stis dimittenda est.

SSWAMBERGENSIS : Michi etsi artes tam dyaletica quam 87
 rethorica sint incognite, hoc tamen unum non ignoro apud nostrates
 sermonem talem suspicionem generare, et idcirco equum esse iudico,
 ut aperte loquamur.

WILHELMUS : Loquar, et id, quod dixi sub velamine, dico 88
 aperte : regium nomen et regiam dignitatem concupiscis.

ZDENKO : Deum testem invoco hec nunquam menti mee 89
 incidisse. Quid enim regnum affectem, cum id sapientissimis et fortis- 90
 simis et potentissimis viris solummodo obtingat ? Exemplum in hoc 91
 vestro damnato Georgio nobis datur, qui quoniam indigne ascendit,
 dignissime a culmine regio repulsus est, iuxta illud Scripture : Eciam 92
 si ascendas ut aquila, tamen vento flante corrues. Ne igitur turpius e-
 iciar quam admittar rex, statu meo contentus alciora non appeto. Pro 93
 fide autem catholica omnia pati nunquam recusaturus sum. Homines 94
 hec et cetera loquantur, quoniam tacere nesciunt : ego false dicta veri-
 tate semper duce Deo contundam.

WILHELMUS : Verba audivimus, facta accipimus. Quid egeris 94
 ultra, prosequar. In castello tuo Viridi Monte, quod ex monasterio 95
 propter summam tuam erga clerum, sedem apostolicam summumque
 Deum devocionem exedificatum occupas, episcopus Wratislaviensis
 Iodocus, Iohannes Rosembergensis, Burianus uterque Gutssteinensis,
 Bohuslaus Sswambergensis et ceteri convenistis. Tu, quemadmodum 96
 prudenti habundas astucia, nonnulla in regno emendanda, ita ut
 illius facinoris prefectus existas, facile illis persuasisti, ibi monetam,
 ibi iura, ibi nescio quas per Georgium occupatas nominasti liber-
 tates, et eas pro re publica tu. qui libertatem eras occupaturus, te
 defensurum spondebas ; sicque sub tali colore primum potentes
 habens facinoris comites in hanc perduellionis provinciam ingressus
 es. Nos autem, qui pacem dileximus, et quorsum hec tenderent 97
 intelligentes, ne tua itinera corrumpantur, ad hec minime vocati sumus.
 Pro bono autem publice utilitatis in opido Nove Domus, ego cum 98
 pluribus, ibi te convenimus. Inter collegas aderat nostri Iohannis 99
 germanus Procopius Rabensteinensis, cancellarius, vir et humanitatis
 benigne et prudencie non parve. Consilio inito tu pro tua consuetudine 100
 pre aliis concionandi provinciam es ingressus ; ea quoque supradicta
 contra Georgium tunc regem cum non mediocri ampulositate adducta
 sunt. Que cum omnia nos emendacioni subdita profiteremur, nec 101
 ulla quidem pacis via per te amplexa est, quinymmo ex alto et
 basso, ac si te iam diademate fulgentem visuri essemus, omnia per
 nos ad publici boni utilitatem inventa reiecasti. Et quod maximum est 102
 — audite queso, audite queso, viri, patres et amici ! — Zdenko noster

palam interrogatus, si pro fide catholica contra heresim Hussitarum bellum sit gesturus, publice iure confirmans iurando professus est suum non esse fidem expedire, pontifici summo hoc esse concessum et hanc esse Bohemorum antiquam discordiam, quam, cum patres non potuerunt, nec ipsum se posse destruere, sed libertates, sed iura et monetam regno convenientem habere se velle affirmabat. Hec illa tua professio moderne locutioni estne similis? Uniusne an duplicis lingue te iudicare debemus? Rogo, responde, responde! Audiam patienter.

ZDENKO: Multis hoc ex nature malicia inditum esse iudico, ut suam causam in medium afferre nesciant, nisi maledicant, obtrectent et pungendo configant. Serpentina hec natura est; in te autem, Wilhelme, id natura melius fingere non potuit. Ego una cum meis collegis non facciones, non ligas damnatas, quemadmodum videris asserere, fecimus; quinymmo videntes multas cleri et catholicorum oppressiones nostrisque metuentes capitibus, cum Georgium iam Deo et ecclesie sancte infidelem cognoveramus, bonum publicum privato anteponentes, concordiam, quam tu nobis maliciose exprobras, summo cum honore aggressi sumus et profecimus in conventu Nove Domus. Non conveniebat coram te et aliis in fide vacillantibus, quod et facto ostenditis, secreta fidei revelare, cum ante porcos margarite non sunt proiciende, nec adhuc ullum expressum mandatum sedis apostolice acceperam. Sed mox cum advenit, tanquam filius obediens patri suo, pontifici summo, fore parendum iudicavi, feci, executus sum faciamque, quoad vita fruar comite. Tu, qui te catholicum iudicas, cur obedire contemnis?

WILHELMUS: Cum te videro pontificem, tunc mandata tua suscipientur felixque erit Pragensis ecclesia tanto donata presule, et iam non incassum te archipresulem Rudnicensem arcem possedisse intelligam; fidei enim corrector ex illa nobis est ortus. Si communi consilio causam fuissetis aggressi et vestra mala informatione res apud pontificem summum infecta non fuisset, ab omnibus approbatum omnes tutarentur.

ZDENKO: Tene vel tui similes in consilium vocare debuimus?

RABENSTEINENSIS: Sue constancie rationem reddet Wilhelmus. Hoc unum scimus multos viros clarissimos et catholicos hoc in regno existere, qui — pace vestra dicam — in hoc negotio eque fideliter veluti vos consulissent. Cur his causam fidei manifestam non dedistis, apostolo consulente corde credi ad iusticiam, ore autem fieri confessionem ad salutem?

ZDENKO: Tacere in tempus summa prudentia est.

SSWAMBERGENSIS: Si tocius rei infeccio per vos timenda erat, fidelibus orthodoxis, quorum parvus extat numerus, sub sigillo confessionis, veluti mos secretorum est, saltem erat dicendum aliis; etsi vos summas rationes adducere nitimini, apud tamen homines scrupulosa semper existimatur vestra illa taciturnitas.

WILHELMUS: Magis est, quod dicere volo. Causam fidei, que per maiores semper est tractanda homines, Zdenko noster per non-

nullos floccipendende auctoritatis apostatas homines in folium belli involvit, veluti secundum hominum communem opinionem rapinis et incendiis suis magis consonum videtur, et bene nobis consulum existimat, si homines trium litterarum — non more Terencii, sed nostro more loquendo — ignaros pro summis iurisconsultis habeamus.

ZDENKO: Multa loquuntur homines et multa producunt. 120
Asseveras, Wilhelme, que si fidem reperirent illam, quam tu profers, facile nostra tota corrueat veritas. Ego nec pontifex nec sacerdos 121
existo. Sunt prelati, qui ceteris minoribus auctoritatem prestant.

WILHELMUS: Non de hoc modo in questione conveniat, per 122
quem illi committantur errores, sed constat id per leves fieri homines tibi que amicissimos, quod ego utique nec bonum nec tante rei consonum iudicare possum.

RABENSTEINENSIS: Quis causa erroris tanti existat, ego igno- 123
ro. Si tamen arduissima causa fidei, veluti ait Wilhelmus, committitur parve auctoritatis et sciencie hominibus, detestabilem levitatem esse scimus. Sicut enim secundum Platonem beata est res publica, 124
que a doctis gubernatur, sic miserrima quippe erit, si indoctos presertim in causa fidei habere debet animarum pastores, et cum hoc regimen, canonica disciplina teste, ars existat arcium, non immerito illi magistri essent preponend magistrorum; si autem cecus ceco prestat ducatum, fovea repleatur necesse est. Tripartitam hi- 125
storiam pre oculis ponamus Athanasii, ubi presules Alexandrini sciencia, auctoritate, rerum experientia et vite morumque sanctitate summa habundantes negotio heresis Ariane extirpande prepositi erant, et cum filii tenebrarum maiorem huius mundi habeant sapienciam filiis lucis, hii nobilissimi presules astucia hereticorum sepius a sede eiecti, ab ecclesiis quoque pulsi fuere. Ibi, quomodo per- 126
ierit heresis tanta mole fundata, et quid in rebus nostris sit agendum, veluti in speculo considerabimus. Constantinus Augustus concilia 127
multorum convocavit doctissimorum episcoporum; de veritate homousion invenianda per doctissimos theologos illic disputatum est. Simbolo concluso non armis, non incendio, non ruina et clade 128
fides probabatur. Sevierunt heretici: non insurgabant, sed defendebant christiani; et cum defensionem hominum defuit, lacrimis, ora- 129
cione, ieiuniis prostrati, misericordiam implorantes gladii acuti, in manus hostium conversi sunt. Doctorum et sancte vite hominum 130
hec provincia est, doctorum et civium, incolarum, qui mores consuetudinesque patrie non ignorent. In ecclesiis enim, ubi cleri et 131
fidei viget persecucio, statuunt de potentibus vel sciencia excellentibus solum in preturas accipiendis; bene validum esse iureconsultis et in sciencia iuris peritis constat. Quantam autem perse- 132
cucionem, quantam labem ecclesiarum hic habuerimus et usque quo habere non desinimus, nemo est, credo, qui dubitet, cum ruine quotidie oculis sint obiecte. Nunquam igitur consilio meo persuasum erit hominibus morum et scienciarum doctrina inexpertis tantam 133
molem belli dominici committendam, quorum nec labra non solum in fonte caballino, sed nec in fonte prophetarum, agiographorum, histo-

rie sancte aut pontificii iuris doctrine probata sunt, cum de fide agitur et non de lana caprina, non de caprificio, sed de salute anime, sed de periculo vite agitur eterne, ubi non Aristotiles, non Plato, non Pithagoras sufficere potest, sed maius nescio quid querendum Aristotile, quoniam, que Diogenes nescierit, que Anaxagoram fugierunt, hec regenti animas nota esse debent et manifesta oportet. An autem doctos vel indoctos, expertos vel inexpertos, vite sancte vel thabernarie, valentes vel invalidos vestrarum parcium habeatis in Bohemia ductores, nec prius scivi, nec usque modo dubio sum liberatus. 134

SSWAMBERGENSIS: Wilhelmum indoctos et floccipendende auctoritatis esse viros affirmantem audivi. Nescio si Sternbergen-135
sis noster identidem inficias non ibit. 136

ZDENKO: Egone falsitatem confirmare potero, cum his rebus doctores egregios et electos sacerdotes prepositos habeamus? Et si, veluti in proverbio habetur, baculum nobis pontifex summus preponeret, nonne illi obediendum fore censetis? 137
138

RABENSTEINENSIS: Ego una cum amico nostro Sswambergen-139
sensi obediendum esse iudicamus et ideo clavis auctoritatis superiori data est, ut mandata ab eo rite et rationabiliter procedant; clavem discrecionis prelatis correquisitam esse non dubitamus. 140

WILHELMUS: Iam illud plane intelligo, quod sepius docti dicere consueverunt, mandato superioris semper obediendum, dum tamen clave processerit non errante. Nec per hoc errorem pontifici summo ascribo. In vos culpam conicio, qui vestras partes non uti vultis, sed sicut potestis, tutari conamini. Si quis positionem regni intelligens veritatem dicendo vos inconsulte rem aggressos affirmet bonumque et publicum et vestrum privatum, quod vel non vultis vel intelligere non potestis, persuadere laboret. mox per vestros subornatos obtrectatores infidelis, iniustus, fautor hereticorum, suspectus de errore, inexpertus appellatur. Idcirco e plebe ignaros, inglorios vel nomine doctoris solum gloriantes eligitis; quibus ad vestras preces, ad vestram, ut ita dicam, astutam et fallacem subornacionem vestris illis deceptus sponsionibus presul summus provinciam hec curandi dat. Et per hoc causam vestram fundare firmiter volentes inbecillem ac nullam redditis, exquo multi homines graves indigestum considerantes vestrorum mandatum, levitatem vestram allegant auctoritatemque illudunt, scientes longe longeque melius, quid sit mandandum, quam vestri mandantes, quo modo sit obediendum. Et quoniam homines gravitate preditos non accipitis, ideo causam vestram auctoritate redditis spoliata. 141
142
143
144
145

SSWAMBERGENSIS: Quorsum progredieris, Wilhelme? Sedes apostolica cum summa moderacione et prudencia facta sua solet dispensare. Ideo prepositos huius rei, pontificis functos auctoritate, nescio, quo modo salva auctoritate sedis apostolice vilipendere potes. 146
147

WILHELMUS: Factum narraui, iura nescio. 148

ZDENKO: Summum ius est pontifex summus, cui obedire 149

omnes creaturas de necessitate salutis notum est, et in hac sententia conclusionem firmam habeo.

RABENSTEINENSIS: Sedem apostolicam facta sua ita moderari debere manifestum est, ut difficile dictu existat maiorem diligentiam adhiberi posse. Sed homines sunt mortales; quanta reperitur industria hominum ad reiciendum malicias, tante reperiuntur malicie ad fallendum prudentiam. Idcirco iure meritoque canon ecclesiastici iuris id edixit papam falli et fallere, oblivisci et errare posse, ecclesiam autem immobilem, que sponsa dicitur Iesu Christi, semper immobilem constare! Utrum autem pontifex in facto Zdenkonis fefellit, id me fugit, quoniam homo privatus omnium rerum sum ignarus et ea, que facta sunt, vobis melius constare existimo.

WILHELMUS: Iam in hac re probanda multa verba protuli. Testimoniis utar factorum, quoniam hominis egregie vel imprudenter facta hominis condicionem maxime declarant. Audistisne, viri, fratres et patres, unquam in iure fore clarum, ut pueri infantes in ventre matris excommunicentur et anathematizentur? penitentia nisi pecunia soluta in articulo mortis tempore interdicti negatur? interdicta sine quovis delicto inponantur? Que omnia per excommunicatores eorum commissa fuisse constat.

ZDENKO: De his michi nulla noticia est. Dic, ubi contigerunt?

WILHELMUS: Ita esse factum scio, exemplisque probari potest. Et ut de aliis taceamus, Helias vester, non tamen ille Carmelites propheta, sed illustris alborum Premonstratensium monachorum apostata, cui ad vestras preces tocuis ordinis istius summa ob eius singularem stoliditatem commissa fuit, hec facinora omnia non semel perpetravit.

SSWAMBERGENSIS: Idemtidem audivi a pluribus.

RABENSTEINENSIS: Doli capax excommunicandus est. Pro peccato enim mortali et pro contemptu solummodo debet fieri anathema, sed in utero positi et infantes illa committere non possunt; et penitentia sine quovis accepto vel dato imparcienda est; interdictum non nisi iustissima exigente causa feriendum. Eas ob res ego similia iuste fieri posse non reperio.

ZDENKO: Fabellas multi narrant, que in veritate reperiri non possunt. Ubi unquam interdictum iniustum positum est? Audiam libenter.

WILHELMUS: Omnibus in locis, ubi dominus loci catholicus nullam partem adiuvando pace frui voluerit.

RABENSTEINENSIS: Dicite modo ea, que incepistis! De hoc, si sub pena interdicti bellum contra hereticos Romanus possit mandare pontifex, dabitur postea disputandi locus.

WILHELMUS: Aliud addere volo, vobisque, uti credo, mirabilius: quicumque Zdenkoni nostro non favet, qui eum omni gloria dignum fore non iudicat, publica feritur excommunicatione.

ZDENKO: Non michi, sed Deo datur gloria. Ille, qui me ac bellum, cui prepositus sum, maledicit, maledicit vivarium Christi et sic in Christum Deum obprobria transmittit; qui autem anathema

dixerit Iesu, hic Paulo teste maledictus et excommunicatus est.

WILHELMUS: Utinam bellum Dei geras! Non tot latrocinia, 168
 cedes, incendia, ruine monasteriorum et virginum corruptele seque-
 rentur. Estne hoc Dei bellum, ut cenobium Chotissowiense Deo 169
 sacratarum virginum, per tot clades priores servatum, totum ruine
 incendioque patuerit? Virgines antistesque earum, quem prepositum
 appellant, quasi mendicitate victum querere compelluntur, omnia
 bona mobilia et immobilia per tue faccionis conscios distracta sunt!
 Idem de Teplensi fecistis templo; non Hussite, non Thaborite, 170
 non Wiglefiste, quos vos omnes persequi dicitis, hec egissent nec
 fecissent. Quid taceo enudaciones honestarum mulierum, infancium 171
 mortem, villarum catholicarum exustiones, ob quas res inopia com-
 pulsus multi pauperes orthodoxi laqueo sibi vitam conscire sunt
 coacti. Proh deum hominumque fidem, hocne tu bellum Dei vocas? 172
 hec provincia ex mandato vicarii Christi geritur? hicne datur extir-
 pande heresis locus, ut loca Deo dicata hominesque fideles sic
 crudeliter, sic atrociter ac sine quavis humanitate in predam latro-
 num ponantur?

ZDENKO: Gladio incepit hec secta, necessario gladio est 173
 destruenda. Omnis enim res per quascumque causas nascitur, per
 easdem venit dissolvenda. Humanitas nulla ostendenda est illis, qui 174
 humanitate se indignos ostendunt. Heretici condemnati, anathema- 175
 tizati sunt, indulgentie crucis contra eos date; et si qui se catho-
 licos appellant, hereticis favendo, adiuvando eos, hereticorum penas
 et merita sorciuntur. Si catholici sunt, cur ergo non adiuvant nos 176
 pro fide pugnantes?

WILHELMUS: Ignoratibus satis satisque persuadet tua oratio. 177
 Rem autem in fundamento cur non aggredieris?

ZDENKO: Verum fundamento dico. 178

WILHELMUS: Non ita est. 179

RABENSTEINENSIS: Totam nostram vitam hec duo mono- 180
 sillaba versant: *est* et *non*. Si non ita esse dicis, dic ergo, quid est? 181

SSWAMBERGENSIS: Bona hec est conclusio, ne tempus 182
 ocio conteramus.

WILHELMUS: Deus nobis dedit rationem nosque pre aliis 183
 animalibus ratione dotavit, et cum ceteris animalibus arma et defen-
 dicula contrariorum a natura prestiterit, cervis cornua, apris dentes,
 equis ungulas recalcitrantibus, nos nudi ex utero educimur, nudi 184
 manemus, nisi ratione omnem nostrum defectum supplerimus. Hinc 184
 nobis arma fabricantur, hinc vestes, hinc cetera nostro victui neces-
 saria. Ita ergo voluit omnes actus nostros cum prudentia, preme- 185
 ditacione et providencia geri, et quamvis presto sit Altissimus veritatem
 ad iuvandam, tamen, si nos periculo sine ratione exponimus,
 cum eum quasi temptare videamur, suum auxilium a nobis avertit.
 Vos ergo contra stimulum nitimini calcitrare, et cum prius maximi 186
 Romanorum imperatores regesque Ungarie et Bohemie hanc provin-
 ciam nisi cum summis auxiliis principum et communitatum sunt
 ingressi, vos nudi auxilio, sine aliorum consilio, qui eque ad hoc

scisma extirpandum sunt inclinati, rem occipitis, non considerantes id, quod sepius a doctis historiographis dici audivi, Romanos ex inexplorato rem aggressos apud furculas Caudinas sub iugum missos. Primo quoad conventiculum absque quavis fidei mencione celebratum, cur tunc cum aliis baronibus et nobilibus res communicata non est? Te respondere rogarem, nisi in respondendo tuus michi notus sit animus. Cur, ex quo pericula vultis esse communia, consilia privatim acticata fuere? Sed „latebat anguis in herba“. Hic rex, hic archiepiscopus, hic regni camerarius, hic cancellarius erat futurus. Fefellit opinio. Eas ob res, ut iuвет, quod iuvare potest, fidem ad manus accipitis per nonnullos vestros prius acerrime impugnatam, et cum nullum iam vobis extet auxilium, tyrannidem, Zdenko, accipitis, cedens in Deum, sanctos iustosque committere non verendo. Non iste modus regni in fide restaurandi, sed destruendi, sed enervandi, sed annihilandi est! Quod vos, dum solum malus vester animus impleatur, nichili penditis. O utinam omnia male facta nota forent pontifici, utinam reverendissimis patribus sacri collegii cardinalibus, utinam reverendis legatis! Sed vestro ex astu nota fieri non permittitis. Legatus mittitur, at in Bohemiam non intrat, circuit metas; vestris persuasionibus nec aliquem conventum etiam partis vestre vobis admittendum fore consultum est. Ita, quatenus absque libera contradiccione latrocinia impleantur vestra, dicere si quis veritatem conatur, vos, ne virus vestrum pateat, eum mox hereticum, scismaticum nuncupare non veremini. Vultis ergo, vultis catholicorum in excidio et destructione regni vobis adesse auxilia, a quibus primordia consiliorum absconsa fuere? Non sic evenit; habent rationem et ceteri. Ferant sententias, interdictum anathemataque, quoad saltem aliquando, quid per nos fiat, pontifici et prelati innotescat! Non ergo ideo heretici censendi sumus, si aliqui nostrum malis vestris conatibus resistere laborantes contradicimus, et aliqui interiorem viam eligentes in pace vos adiuvere nolunt.

SSWAMBERGENSIS: Inaudita res aures nostras tangit, quam longa sua et bene limata oracione Wilhelmus disseruit.

ZDENKO: Modo quasi confricacione frequenti tritas falsa locucione habeo, ut, cum prius succensere inceperim, iam in nullam ducar admiracionem. Naturam enim hanc maledicam Wilhelmi intelligo, ut vera semper in deteriorem partem interpretetur. Nunquam me tanto dignabor honore, quemadmodum prediximus, ut regium nomen dignitatemque regiam concupiverim, sed cum multas sentiremus damnato ab illo Georgio iniurias, has nos ligas contraximus, non sub nomine cuiusvis turbulente faccionis, sed gracia iuris et libertatis nostre tutande. Supervenit mandatum apostolicum, quod exequor et exequi usque ad gladium sanguinemque sum paratus, pro perdicione temporalium a Deo immortalis me gratiam sempiternam consecuturum sperans. Sacras edes aliquas destructas fatemur; converterant enim eas heretici suis incastellacionibus in speluncas latronum; et ne maiora sequantur mala, fecimus, quod tem-

pus et turbacio regni suadebant. Cetera pro tua incredibili temeritate te locutum iudico.

WILHELMUS: Deus bone! Ubi maior temeritas inveniri potest, 206
quam in homine hoc, qui regna disponere, reges expellere, quod
paucissimis gracia ex speciali concessit Altissimus, aggressus est,
et iam fuco et colirio suo exquisito oculis nostris velamen inpo-
nere nititur? Quare, cum iniurie fiebant, viros saltem optimos ec- 207
clesie sancte fideles in concionem non advocasti? Quare consi- 208
lio bonorum catholicorum usus non es? Cur expulsis hereticis ex
occupatis ecclesiis non, veluti officio tuo conveniebat, sanctimo-
nialibus et monacis saltem redditus et possessiones restituisti? Et, 209
quod magis est, dicis mandatum sedis apostolice supervenisse:
non venisset, nisi, quod michi certe persuasum teneo, malam ve-
stram et frivolam informacionem apposuissetis.

RABENSTEINENSIS: Audivi certe patribus ex clarissimis, si 210
hec res adeo difficilis nota reddita fuisset summo pontifici, nun-
quam in hoc negocio adeo cita mandata data forent. Sed petitum 211
scimus cum instantia ab aliquibus ex vestris; facillimum iudicatu
credens concessit pontifex Romanus. Quid enim denegaret, qui 212
dudum illud, quatenus frons aliquorum conteratur Bohemorum, per-
suadere laboravit! Sed exquo iam periculum commune esse volu- 213
istis, equum erat consilia quoque communicata fuisse; quod omnes
tangit, ab omnibus venit approbandum iurisconsultorum sententia
teste. Non tamen eas ob res me os in celum ponere velle iudicandum 214
est. Summus extat pontifex, qui discernat et iudicet. 215

WILHELMUS: Et illius prime confederaciones testes advoco 216
te ab eis omnibus in solidum ab apostolica sede capitaneum seu
imperatorem non postulatum.

ZDENKO: Quot tu ponas confederaciones, ego nescio; unam 217
catholicam ligam pro salute animarum nostrarum compositam esse
non ignoramus. Electus sum a meis condefensoribus fidei in cer- 218
tum tempus capitaneus seu imperator; post sedes apostolica motu
proprio ad voluntatem suam me huic bello prefecit.

WILHELMUS: Prima confederacio in Viridi Monte peracta 219
est, ubi nec verbum de fide ullum. Secundam in Olomucensi ci- 220
vitate cum rege Ungarie, non inter omnes, sed inter aliquos, iam
novi effecti zelatores fidei pro tutanda ecclesia Romana peregistis.
Iam terciam aliqui vestrum inceperunt, quatenus pace fruantur nul- 221
las partes foventes. Ut te motu pontificis proprio bello prefectum 222
credamus, multis persuasionibus opus est. Astu exquisitissimo ab 223
omnibus tuis complicitibus sigilla accepisti, uti litteras omnium no-
mine, aliis tamen ignorantibus, ad explendam tue mentis super-
biam ad sedem apostolicam ceterasque partes pro tue voluntatis
beneplacito mittas. Transiit Dobrohostus Ramsberg; quid egerit, 224
patet curie. Quid ille tuus plus quam doctor apostatarum Helias, 225
quid prior inbenignus sancte Benigne, quid frater Iohannes Ca-
danensis aliorumque nullius auctoritatis hominum turba fecerit, cre-
do non omnium assensum intercessisse. Sed extant, fateor, omnium 226
sigilla, quia in tua extant potestate!

ZDENKO : Nisi paciencie virtus me contineret et orbum ro- 227
 bore infirmumque corpus tuum disuaderet, quid Zdenkonis valeat
 manus, sentires, Wilhelmè! Aut enim hec duelli ratione preliaren- 228
 tur, aut tuo ore contuso, quid loquendum post in viros nobiles et
 fortes foret, te perdocerem. Sed nolo sit michi cum garrulo accio, 229
 qui cicade more nil nisi vaciferat.

WILHELMUS: Irascitur. Veritas odium parit. 230

ZDENKO: Age, pro tua, uti vis, stoliditate armis rem exequemur! 231

RABENSTEINENSIS: Deum testor me omnium fidelium catho- 232
 licorum profectum summopere desiderare. Sed causari ex hoc 233
 plerosque nobiles et principes exteros intellexi absque eorum con-
 silio et voluntate rem inchoatam, apud quos nec illius revelacionis
 secreti timor, uti superius dixistis, extitit; idemtidem viris catho-
 licis displicet Bohemie baronibus. In consilio omnium communi pre- 234
 bendo secundum iuris normam, si unus spernitur, multum multum-
 que assistenciam ceterorum distractam facimus. Ante rerum con- 235
 clusionem, advocatam concionem fidelium maluissem teque ex
 comuni consilio imperatorem, quem vulgus nominat capitaneum,
 declaratum fuisse.

ZDENKO : De re preterita, ut irrecuperabili, verba facere vanum 236
 esse Aristotilem affirmantem audivi rerumque experientia magistra
 docemur. Cause iam incepte bonum finem divinum dabit adiutorium. 237

WILHELMUS : Siccine ad te contrahas catholicorum multitu- 238
 dinem, quatenus apud te concludat pro ratione voluntas?

ZDENKO: Vestrum est obedire, si catholici appellari et esse 239
 desideratis, domini nostri sanctissimi precipere. Nec olla dicit olli-
 fici: Cur me ita plasmasti? Quam brevissime conspicietis sere- 240
 nissimum dominum imperatorem Romanum et regem Ungarie ac
 imperii sacri principes valido cum exercitu nobis et fidei adiuto-
 rium in hoc regno prestantes.

SSWAMBERGENSIS: Quid dicit Zdenko, mi Iohannes? Intra- 241
 bit in destruccionem nostram tanta multitudo gencium exterarum?
 Omnem certe rusticorum turbam enervabunt, agros depopulabun- 242
 tur, predam infinitam colligent, ab amicis et inimicis victum neces-
 sario fame compellente exigent; que an belli summam concludent
 hostiumque munitissima loca, arces, castella, opida an per hoc
 capientur, michi nondum notum extat.

RABENSTEINENSIS: Palam loqui volo, ne per nostram ta- 243
 citam susurracionem aliis fastidium et suspicionem generemus.
 Interrogor, viri optimi, a nostro Sswambergensi, utrumne illi quos 244
 nominat exercitus Zdenko sint venturi. Hanc enim famam dudum 245
 divulgatam esse cognosco, que ut realem effectum sorciatur, do-
 minus noster sanctissimus summopere laborat. Eas ob res regnum 246
 hoc occupanti concessum, prede expositum est. Sed illa privati 247
 belli conclusione, consilio eorum non accito, principes plurimum
 distrahentur. Odia rancorque intimus ipsorum eos patria exire non 248
 permittit: quilibet sue pertimescit patrie. Pape Martini tempora 249
 ante oculos, si libet, ponamus! Crux contra hereticos predicata,

indulgentie concessae fuerunt, intravit exercitus cruce signatus, principum potenti adiutus manu, cum quibus et apostolice sedis legatus; qui omnes in ludibrium fidei catholice partim spoliati, fugati et necati sunt, fauste et feliciter sibi consultum existimantes, si in fugam se suaque dedant. Rex Ungarie Mathias omnes catholicos Bohemos suam in specialem protectionem suscepit, sed in litteris suis tacite clausule facilesque latent evasiones, quemadmodum diligenter perlegenti apparet. Turcum hostem crucis et potentissimum et atrocissimum non mediocriter pertimescit. Multas expensas, multas superiori anno idem rex fecit impensas; id fatemur quidem. Pauca tamen fidei extat utilitas: catholicos destructos aspicimus. Iam tepet, quoniam Hungarus est; Hunorum autem que virtus, que constancia, que fides, que presertim contra Bohemum victoria semper extiterit, vos ipsi iudicate! 'Sed auro subveniet'. Nec aurum proicere Hungaros videmus nec, etsi regnum venis auri non deficiat, rex tamen auro habundat. Polonorum princeps iam a Prutenis exhaustus et summe debilitatus quiescit et cum Georgio propter tacitum nescio quid paciscitur. Romanorum imperator seu induperator nondum somno excitus est; patres sui conscripti semper circumscribi bello et armis a vilissimis etiam latrunculis consueverunt. Unde si convenient vel non venient, divinum esse arbitror iudicium; me in diversa trahit animus.

ZDENKO: His periculis omnibus viam precludemus; quatenus eis iter pateat expeditum, commeatus procurabuntur ceteraque omni cum diligentia curabuntur.

WILHELMUS: Veniant, veniant: non adhuc causam licet in victoriam ponere; male inceptum vix bono concludetur fine.

SSWAMBERGENSIS: Michi certe persuasum est difficilem eorum ad intrandum concordiam. Si intrabunt, damna facient, victoria autem in manu Dei est. Nam sepe Dei permissione et pauci et mali bonos et multos vincunt, uti libros Iudeorum regum legenti et pentatheucon Moysi plerisque apparet in locis.

RABENSTEINENSIS: Pro utilitate communi — pace tua, Zdenko — dicam unum verbum. Detur modus, ut tu affirmas, quatenus omnes electores, omnes principes imperii cum suo intrent Bohemiam imperatore; veniant Ungari, Poloni, Wandali, Sicambri, Itali et si lubet Gallifraci cum Anglis et Hibernicis. Quanto plures convenient, iam agris vastatis per vos, citius necessario exhibunt. Ubi enim tante multitudinis pabulum agris desertis, ubi commeatus villis in ruinam positus? Hec omnia in loca forcia castellaque munita comportata sunt, vallis loca circumdata firmissime, que Georgii fovent partes; vi illa accipere non unius diei, non unius anni, etiam si ultra Christianos Turcos accersias, sed plurium estatum labor extat. Post enim urbem regiam Pragam Georgio in sola Bohemia sex et quadraginta bene munita extant oppida; post arcem Pragensem duo et septuaginta fortissima montana habet castella, fortaliciis vallo, fossa, aquis immunitis plerisque non numeratis. Uniusne anni expugnatio horum opus est? Plurium certe neces-

sario confitebitur, qui animos, robur fortitudinemque Bohemorum cognoscit. Adde, quod unum ex his vix unus accipit annus. Agris ergo iam vastatis, annonae in munitis existente locis, aut tantus exercitus vincat municiones, quod perdifficillimum, quinymmo parvo in tempore impossibile est, aut aliis ex provinciis adiacentibus commeatum habeat — et illis Bohemia victum solet dare —, aut ultimo, quod ridiculum pariet sancte matri ecclesiae, more transfugarum ab incepto discedat. Quod, si utilitati, honori et commodo cedet fidei catholicae, tu, Zdenko, discerne!

ZDENKO: Prelatus ecclesiae non mediocris dignitatis existis: eas ob res sententia pontificis summi aliter meliusque per te foret comprobanda; que idcirco loquor, quoniam tuam dignitatem ob amicitiam maiorum tuorum periclitari nollem. Usque modo nescio quid musitando in medio extas et nec nobis adiutorium, nec hereticis resistenciam facis. Iam dudum tu una cum Sswambergensi coram legato apostolico accusatus es vos hereticis commeatum salis ceterorumque non prohibere, dietasque nescio quas cum hereticis facere. Ideo te presertim, Rabensteinensis, in virtute amicitiae hortor et moneo, ne post vias Wilhelmi vester existat transitus. Vestras enim dignitates ecclesiasticas, in quibus positi estis, nemo nostrum ignorat. Dimittite ergo neutralitatem illam et nobiscum pro fidei confirmatione vos unire, quemadmodum mandatum apostolicum est, non desistatis!

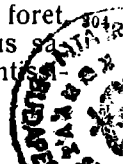
SSWAMBERGENSIS: Nunquam sententia alia meo insedit pectori, postquam ad hoc officium selectus sum, nisi quatenus precepta sedis apostolice nostra pro virili impleantur. Sed manifesta sunt, que proxime noster Iohannes limata sua et tersa locutus est oratione. Castellum quoque nostre religionis multa per incommoda ab infidelium hucusque servatum exiit occupacione talique loco situm est, ut michi multa, ego nulla infidelibus damna possim afferre. Cum ergo vobis nil prodesse possim, michi multi possint obesse, nescio, cur michi damnum favetis? Sal hostibus non do, pro concordia nulla cum iis laboro. Pax a me diligitur, quam vos summopere execramini; obtrectaciones, quas in nos proicitis, qui talia dicunt, fingere nituntur. Hoc in causa mea dictum esse volo. Rabensteinensis vero amplius ampliusque veritatis verba faciet, cui et rationes in veritate confirmanda summas et verborum copiam non deesse minime dubito.

RABENSTEINENSIS: Omni cum animi moderacione his in tempestatibus me gessi, sed iam superiorem Wilhelmi veram video oracionem, illum vestrum hostem, illum inimicum et unitatis, uti vos asseritis, destructorem, qui pacem unitatem inducere laborat. Verba mea ita mediocria esse volui, itaque semper Dei cum adiutorio moderatus sum, ut nec sanctissimi domini nostri, sedis apostolice, dignitati quidquam derogem, ita, ut plane nescio, quas ob res mea sit dignitas in periculo constituta. Sunt plerique, qui maledicentes nulla mendacia committunt, quibus cum Seneca facile respondetur: Male loquuntur, qui bene loqui nesciunt.

Senciant ergo de me, quidquid volunt; id nobis auri et argenti 289
 copia carius existat, quod coram Altissimo his in factis nulla ma-
 la consciencia condemnor, quod, exquo nostro satis erat Augu-
 stino, et michi iuris merito sufficiet. Nos in bella inducere vultis, 290
 quos summa egestas impedimentorum omnium impedit, nec in-
 ermes nos prelia committere divina suadet auctoritas. Nulli nobis 291
 extant milites, nec quibus ex locis delectus ob eris carenciam ha-
 beri possit, scire possumus. Et si aliis gentibus presidia tradun- 292
 tur nostrarum municionum, cur meam proiciam? Nemo dat ra- 293
 cionem, sed dicitis: 'Facient fideliter et presidia vobis obedient,
 aut post bellum iam peractum in pace tibi municionem tuam re-
 stituemus'. Pulcer sermo est, nec vestram fidem reicio; sed fe- 294
 lices sumus, qui alienis periculis cauti reddimur. Videmus prodici- 295
 ones innumeras, dispensaciones ab obligatione promissi conspiciuntur;
 illum rerum suarum moderatorem et arbitrum iudico, 296
 qui sub sera fideli aut in concluso palmo sua possidet. Rudni-
 censes presidia vestra susceperunt, et ecce 'de libertate, uti clamor
 eorum quotidianus manifestat. in summam servitutem sunt redacti.
 Nos nullibi annonam, nullam predam, nullum pabulum ex hostium 297
 bonis ad castellum nostrum reportare possumus, et si que eorum
 propinque ville existunt, omnia ante per vos iam sunt occupata,
 ut bene cum Sswambergensi amicissimo meo dicere possim: Cur
 meum damnum, vestram nullam utilitatem habere vultis? Sal 298
 nunquam in loca prohibita ducere permisi; unius testis citati
 iurati ac cum excepcione maioris contra me accipiam testimonium:
 deponat, penas mox luendas michi non abnuam. Federis trans- 299
 igendi cum hostibus nullus michi labor fuit. Hoc tamen unum 300
 est, in quo plurimum admiror: Si Georgius una cum familia sua
 fidem velit suscipere catholicam mandatisque apostolice sedis
 obedire non rennuat iuratoria vel obsidum data caucione, cur,
 exquo pro fide bellum geri iactatur, is non suscipitur, presertim
 si sue promissioni mox in suscepcione sacramentorum more
 Romane ecclesie satisfecerit et alia omnia reddat emendata?

SSWAMBERGENSIS: Ab uno viro claro partis ecclesie su- 301
 perioribus diebus accepi iure cautum esse eum ultra non susci-
 piendum, qui in abiuratam recidit heresim, sed curie seculari con-
 demnatum uti puniatur tradendum.

RABENSTEINENSIS: Optime dicis, et hoc cautum esse non 302
 negamus, et post abiuracionem Georgium in heresim recidis-
 se plerique affirmant. Sed tempora, loca, persone, pericula rerum, 303
 multitudo populi rigorem iuris in utriusque legis censura suadent
 temperare; nec credo pontificem summum id abnuere, coram id
 ex pontifice me audiente ex tribus unum necessario fiendum vel
 sedem apostolicam destrui oportere vel Georgium expellendum
 vel bonum catholicum futurum. Verum enimvero consulcius foret
 mandatis secundum pontificis summi sentenciam si Georgius sa- 304
 tisfaceret, quam tot cladibus regnum istud nobile et potentis-
 mum in risum lingue Boheimorum involvatur.

ZDENKO: Vos id expeditum reddite cum pontifice summo; 305
 que dixi, mutue causa amicitie, non calumniandi causa dictum
 esse volo. Si auxilia externa regum et principum, quemadmodum 306
 spero, habebimus, et illud optimum est; sin minus, prohibito com-
 meatu salis et aliarum rerum per longum belli spacium heretici fau-
 tores et dux eorum Georgius adiuvante Deo pessumdabuntur.

WIHELMUS: Videte pertinaciam in homine, ut nullam ac- 307
 cipiatur rationis persuasionem! Incassum laboras, Rabensteinensis!
 Unitatem summo persequitur odio, nec de pace cum eo verbum 308
 fiat ullum. Omnem spem in armis ponit et in furore spiritus sui, 309
 ac si adamantinum ipse ceterique terrestre et humanum possideant
 corpus. Gladio confidentes gladio feriuntur. 310

ZDENKO: Si pertinax es, tu videto; ego sine quavis arro- 311
 gancia fortis et constans iure meritoque appellandus sum. Quem 312
 minaris exitum, acta probabunt.

SSWAMBERGENSIS: Abiciamus conquestiones! De illo con- 313
 stet, per quem modum heresis prohibito com meatu destrui pot-
 est; ego pro explorato persuasum teneo parum ad occupandas
 municiones Georgii et adiutorum hanc proficere viam.

ZDENKO: Siccine existimas? Ergo et famem rem futilem ad 314
 expugnandum dices?

RABENSTEINENSIS: Inconvenienti uteris sillogismo. Hec, que 315
 conaris, etsi tibi centum manus totidemque pedes supersint, fer-
 reus animus, minime poteris prohibere. Omnes oras confinium 316
 penes Bohemiam frumento, adipe, pinguedine in Bohemia collec-
 tis vivere oportet, quibus rebus commutationis titulo sal, quo
 solum ad victum necessario egent, et cetera Bohemi facile ac-
 quirunt; et facient certe, quoniam absque frumento ille vulgaris
 Bohemie vicinus populus enervatur. Et si vis intellectum obsti- 317
 natum non habere, o Zdenko, meliorem rationem audi! Multos 318
 ipsi vestros captivos habent, et vos habetis, fateor; si tamen ex-
 trema venerit egestas salis, pro captivorum redemptione sal suffi-
 ciens eis vos oportet ministretis. Veluti palam notum est, non sal 319
 solum, sed piper, crocum aliaque transmarina captivi et dediticii
 iis hucusque subministrarunt. Pflug a Glatoviensibus captus mille 320
 persolvit magnas mensuras salis; villas, ne incendio pereant, om-
 nem eis oportunitatem com meatuum solvere compellunt. Quid ergo 321
 egistis. considerate! Prius communitates opidorum sal emebant,
 nunc per exactiones gratis habent, et tanta caristia salis in ru-
 sticos redundat, 'Sed prohibebimus', dicetis, 'hominibus nostris, 322
 ne talia eis solvantur.' Audio verba lubens, que nunquam in ef- 323
 fectum consumatura credo. Iob tibi testis citabitur: Pellem pro 324
 pelle et omnia, que habet homo, dabit pro salute sua. Quoad 325
 bellum durat, michi credite, incertum semper ludit alea fati: nunc 326
 vincent, nunc vincuntur, et vobis idemtidem continget. Victorie 326
 enim preliorum particularium nil nisi quoddam mutuum est ac-
 ceptorium. Committatur pugna generalis, exquo de fide agitur, in 327
 qua eis credunt salutem positam sempiternam, omnibus viribus

resistent. Si victoria pocietur, in quos fines seculorum deveni- 329
stis, cogitate! Si vincetis, quemadmodum et speratis et optatis,
municionibus per eos habitis, exercituque ex agrestibus, quemad-
modum facile possunt — et idem prius fecerunt —, reintegrato,
in priori consistimus certamine. De qua tamen victoria, cui fors 329
Deusque summus dabit, incertum est. Omnipotens interdum, ut 330
magis mereantur, punit iustos, impios exallat, ut maius pro sce-
leribus supplicium habeant. Dicam ergo, dicam et dicam absque 331
quovis terrore hanc in intestini attentatam salis opinionem.

ZDENKO: Quid ergo? Permitteremus durare hanc damnatam 332
heresim et nunquam principium arripiendum destructionis est?

RABENSTEINENSIS: Absit, sed alter erat per vos, si cum 333
innocencia processum fuisset, attentandus modus, et nunc, si in-
tellectum habere vultis, aliud iter necessario aggrediendum est.

SSWAMBERGENSIS: Verum loqueris, nam et dominus et 334
pater meus — et quid dico meus? tuus ymmo et noster — epi-
scopus Wratislaviensis, vir prudencie egregie, identidem post iam
rem inceptam et ante sepe sepiusque consulebat.

RABENSTEINENSIS: Et bene novi hominem, novi pruden-
ciam eius.

ZDENKO: Nec ignoravi ego eius et mentem et opinionem. 336
Quot capita, tot sensus, nec voto unitur uno; stat suum cuique
velle. Diversam ergo et magis fidei placentem sententiam conclusi. 337

WILHELMUS: Non opus est dicto; me non fugit te ab omni 338
pacem diligente diverse esse opinionis, et non immerito: pax te
faciet privatum, nobis similem baronem, cum in bello in unguis
sub fidei specie attolleris, ultra id, quod es, temet ipsum ele-
vando. Vide, ne perdas, quid es, dum queris id, quod habere non 339
potes, veluti iam pridem incepisti!

ZDENKO: Magis tibi conveniret, Wilhelme, ut digitum ori 340
apponens taceas; nos tuis nugis reiectis in fide catholica perse-
verare volumus et ex mandato apostolico tam censuris ecclesia-
sticis, quam manu armata ad insurgendum contra archihereticum
Georgium omnes etiam nolentes insurgere compellemus. Quomo- 341
do enim equo animo id paciendum sit, investigare non possum,
ut nobis dominicum bellum gerentibus alii, qui ad identidem
tenentur, subsannando irrideant.

SSWAMBERGENSIS: Ergo omnis, qui etiam ab obedientia 342
Georgii recedens pacem tenet, per vos armis aggredietur? Sic- 343
que efficietis, ut ille, qui pacem diligendo neminem offendit, a
vobis compulsus contra vos insurgere compellatur, et per hunc
modum plerique vobis hostes fient!

ZDENKO: Nos sic agemus, uti dixi. Noster hostis et fidei 344
hostis declarabitur. Nam qui nobiscum non est, contra nos est.

SSWAMBERGENSIS: Mei foret consilii persuasione et bona 345
voluntate homines ad vos adducere, quemadmodum sapientes et
pollicitacionibus et sponsionibus id faciunt. Aliter tua dura cer- 346
vix duriolem eque et superbam reperiet, quod iam in nonnullis

catholicis ostensum est, qui a vobis repulsi se suaque tutantes Georgio adherent, nec per hoc heretici, quinymmo a pluribus catholicis habentur et appellantur.

RABENSTEINENSIS: Hem, res miranda! Id, quod probandum est, semper pro concluso Zdenko narrat: fidei bello se prepositum dicit, quod iam diu narratum, nondum probatum accepimus. Nec scio, qua auctoritate id fieri potest, ut quis ad bellum damno suo eciam contra hereticos et infideles compellatur. Iuris normam confiteor esse hereticorum dominum per ecclesiam compelli posse, hereticos ut expellat, sed ob populum multum, ob periculum maximum, uti prediximus, alia utimur ratione.

ZDENKO: Assistencia catholicorum, credo, nugis Wilhelmi est preponenda, qui omnes pari voce christianorum catholicorum ducem in hoc facto me profitentur. Vos sentite, quod lubet! Sed ignoras ergo tu, quem doctum existimamus, papam imperatores regesque ungere, coronare et degradare posse, cum omnis regia potestas a domino Deo sit, cuius vicarium terrestrem pontificem Romanum quilibet confitetur catholicus? A depositorum principum fidelitate vasallos et subditos absolvere et absolutos a iuramentis denunciare potest. Bellum generale cum diffidacione publica contra damnatum Georgium indictum est, indulgencie criminum maxime date. Queris ergone aliud, cum ea et scire et aliis notificare debeas?

RABENSTEINENSIS: Non ignoro ea, que dicis, et dudum hec per me visa et subtili ratione ponderata fuere. Sic contra Fridericum Primum et Secundum, sic contra Ludovicum, sic eciam contra nonnullos reges processit Anglie. Hoc decisum, hoc iure canonico firmatum nemo dubitat. Tenebuntur ergo canones et sub pena peccati tenebuntur mortalis. Si tamen cum quovis erudito causa disputacionis et exercicii, non affirmando nec a decisione sedis Romane recedendo, disputandum foret, alcius pauco profundiusque rem scrutaremur et multa in medium adducere possemus. Quid ille, quid egegius Accursius ceterique iuris legalis consulti quid responderent, facile constaret. Sed quoniam cedit ratio auctoritati legesque sacros canones non dedignantur ymitari, hoc sic esse, veluti debemus, confitemur. Que autem ex omni illo iterato facto bona evenerint, Sigibertum historiographum veridicum consulere potes, noviter papam dicentem istam auctoritatem sibi usurpasse, ob quod maxima bella, clades et primum pessima in ecclesia Dei venit dissidio. Hoc sic perpetratum in Fridericis et Ludovicis dudum esse ex annalibus constat. Hec depositio Georgii ab aliis prioribus si degenerabit, audiam et intuebor lubens; sed vereor, veluti hucusque conspiciamus, ne una cum prioribus penas scelerum nostrorum luamus. Et, si placet, aliqua subiciam, que tui, quos tu iurisconsultos existimas, hucusque forte tacuerunt.

ZDENKO: Multa potes dicere; a nobis accipiuntur, que volumus. Hoc unum scio et firmum teneo bellum generale et diffidacionem non solum contra Georgium, sed omnes adiutores, fau-

tores et hereticos emanasse, mandaturque omnibus, ut bello parati se accingant. Ordire tamen et dic, que libet! 366

SSWAMBERGENSIS: Nil nocumento esse potest, quamvis tuo in consilio multi existant iurisconsulti, ut nos saltem, qui iurisconsultis caremus, intelligamus. 367

RABENSTEINENSIS: Promissis satisfaciam. Hoc tamen pretestatum esse volo nil me asserendo contrarium sedi apostolice dicturum. Bellum contra hereticos indicere potest clave non errante ecclesia, nemo dubitat, indictumque bellum per imperatorem Romanum prosequi, cui idcirco gladium datum esse scimus, ut tanquam tutor, protector et patronus ecclesie existat Romane. Ideo tot terrarum terminos sibi domino Iesu Christo obtinet largiente per id, quod in evangelio dixit: Reddite ergo, que sunt cesaris, cesari et que sunt Dei, Deo! Imperatore negligente eadem potestas ergo et onus apud Romanum extat pontificem. Quo iure negligencie multe optimarum civitatum colonie ab Imperio presertim post Friderici vacationem ad ecclesiam defecerunt Romanam. Cum ergo noster imperator summam hucusque non omiserit committere negligenciam et ecclesia fere tota sua iam utatur potestate magnamque possideat iam imperii partem — Bononiam, Perusiam civitatem, archatum Ravenne; Senarumque civitas nomen imperatorie urbis retinens papam pre aliis eciam in temporalibus veretur, Rudolfus Romanorum rex et alii ecclesie multa largiti sunt, pontifexque summus Venetorum maximam et potentissimam communitatem, velut ipsi asserunt, ab imperiali in perpetuum absolvit obedientia, Avinione quoque Gallorum civitas, que nunquam in donacione Constantiniana comprehensa est, pontificio iuri subdita est —: eas ob res dominio iam temporali inter imperatorem et ecclesiam partito, sumptibus, laboribus et expensis communibus bella contra hereses agi debent. Nec probabit vester, quem vos veluti Deum colebatis, Hilarius ignarus Pragensis decanus, iam perquam subita morte absumptus, aut omnis tuorum vulgaris iurisconsultorum turba, quibus bene fausteque consultum foret, si unum doctorem valere possent, ad hoc privatas teneri personas sub precepto pontificis, ut sumptibus, ut laboribus, ut sudoribus suis sub pena peccati mortalis et interdicti ac excommunicationis agant bella contra quoscunque sedi apostolice inobedientes. Bellum tale voluntarium suadet; imperari non potest. Vidistisne unquam crucem contra heresim vel infideles suscipi ex precepto? Sed predicatorum persuadent, merita et indulgencias enarrant, et sic nonnulli zelo pietatis ducti bellum se inituros per se vel per alios devoent, alii consilium non suscipientes salvantur tamen. Si hoc preciperet ecclesia nosque implere sub pena peccati teneremur mortalis, non maius meritum illud implens haberet, ac si non adulterando, non furando assequeretur. Nulla enim libertas, ubi necessitas implendi; sed quoniam mere voluntarium, idcirco plures indulgencie quam non superbientibus, non invidentibusque promittuntur. Et si precepti hoc fieret bellum, er-

go ubicunque cruce predicata eam non suscipiens damnaretur. Quot autem coniugatos virginitatem non suscipere, quot virgines et continentem monachalem habitum non accipere omniaque non vendere et pauperibus non dare conspicimus? Quot vitam iustam in domibus suis degunt, contra infideles et hereticos, quibus etiam bene suppetit res familiaris, non accinguntur? Omnes hii, si talia sunt precepti, excommunicati, omnes damnati et suspecti de peccatis maximis secundum vos iudicabuntur! Absit tantum errorem in ecclesiam Dei ponamus! Ut ideo iusti, continentes, vidue et coniugati virginesque Dei peccatis innocentes, ita qui aut bellum iustum faciunt aut in pace unitatem amplexantur, omnes salvantur omnesque regnum celeste istos nancisci credimus. Nec tante necessitatis, etsi maximi meriti, crux existit, ut nullum salvatum nisi cruce accepta belloque inito contra infideles existimetur. Interdicta ergo pacificis, non hereticorum fautoribus, qui ab obediencia recesserunt, ignoro, quare ponantur. Quid tui docent, Zdenko? Ego nescio; forte alios condunt canones, alias fidei dant regulas, quas nos rerum illarum ignari intelligere desideramus, Nam aut verum ignoratur aut scientes falsum predicare non ventur. Quibus si veritas nota est nec illam faciunt nec facientibus vera innotescunt, secundum evangelicam doctrinam plagis multis vapulabunt.

SSWAMBERGENSIS: Intellexi hanc totam longa auctoritate fundatam oracionem. Sed demiror, exquo illis, quibus expensa, copia, res familiaris, sumptus copieque militum suppetunt, bellum hoc non imperatur, sed suaderi potest, quare nobis, quibus horum nil est, tot mandantur, cum tamen ex nostro bello nil nisi nostra destruccio sequi potest.

WILHELMUS: His facilem responsionem iudico. Nos cecos facere volentes alia dicunt, et alia intuemur. Non que Iesu Christi et sponse sue ecclesie sancte, sed que sua sunt, querentes, iam ex presumptuositatis sue malicia multa perdiderunt. Idcirco his, qui aliquid habent, invidentes, eorum bona in pulverem redigi vellent nec de lucro aut damno tuo querunt, dummodo voluntas eorum impleatur.

SSWAMBERGENSIS: Multi id, quod dicis, testantur; quod si tamen veritati innixum est, nondum satis persuasum teneo. Hoc unum etiam addere ex relatu placet. Si aliquis partes eorum adiuvans castellum aut municionem perdit in manus hostium, cum iure belli revertitur in dicionem ipsorum, idem possessori reddere contradicunt, ex hoste predam quesitam dicentes. Tali auxilio male ad se adiutores attrahent. Perdidi, spem in sociis pono: at illi sibi tanquam ex hostibus captum servare volunt.

RABENSTEINENSIS: Factum narras; in Frunstinensi castello testimonium habes, sed iura postliminii parum retardantur.

WILHELMUS: Iuris gencium auctoritas et hec summe auctoritatis, uti audio, apud celeberrimos iurisconsultos extat, quo iure dominia esse distincta dicuntur. Et tamen absque diffidaci-

one Popel Rosenbergense castellum sibi cum pacto retrovendendi datum perdidit, et cum in reformatione imperiali certa ante bellum inceptum ad diffidandum data sunt tempora, gentes armigere Zdenkonis et Iohannis Rosenbergensis iam in arce proditorie existentes possessori demum legitimo diffidarunt.

RABENSTEINENSIS: Hoc dictu nephās et apud infideles est. 400
 Ideo, quid asseras tu, considera! Verum enimvero hereticorum 401
 omnia bona confiscata sunt, contra quos eciam papa aut imperator Romanus diffidacionem publicam dare possunt. Sed si 402
 consideramus normam et formam diffidandi a iure civili inventam, equitatem autem illam, ob quam diffidacio est reperta, tum a iure naturali tum a iure gencium esse progressam (iure gencium equitas suadet, ut nemini suum auferatur; naturali iure defensio persone proprie cuiuslibet conceditur): sublatis his, que ius civile reperit, per quem modum ea, que iuris naturalis et gencium ex fundameto consistunt, eciam pontifex summus aut princeps secularis tollere possit, nescio unde iuris istam acceperunt censuram. 403
 Etsi auctoritate suprema principis diffidacio contra hereticos publicata est et per id mandato iuris satisfactum creditur, tamen consuetudo laudabilis in iure gencium et naturali fundata, quam his in regionibus pro incommutabili semper ob summam fidem conservant, que eciam quemadmodum in promissa hosti captivitate etc. striccius quam iura fidem et observationem promissi interpretatur, hec vult neminem absque diffidacione aggrediendum. 404
 Illa in publica diffidacione ea, que statuti, consuetudinis et sic per consequens facti existunt, pontifex Romanus non tollit. Eas 405
 ob res an iure faciunt, ipsi iudicent. Ius concedit prestanti iuramentum ob iustum metum non servandum; consuetudo Bohemorum promissi tenacissima illud conclusum habet, ut si simplicis stipulacionis promisso alteri quid promiseris et ex facto mortem tibi certam esse non ignoras, Marci more Reguli ut promissis satisfacias, gladiis, fustibus contisque peracutis te obicere debeas. 406
 Quod Romani in uno Marco Regulo mirabantur, hac virtute totum genus Bohemorum magnaue pars aliorum Germanorum prepollet. Bene igitur fieret, Zdenko, ut qui bellum dominicum 407
 vos agere dicitis, virtus hec a vobis non degeneraretur. Hoc ergo in hereticis dictum esse arbitror Popel catholicus semper extitit, pacem diligebat et in carceres est coniectus; nunquam hereticis favit, quamvis iam in eum quasi mortuum, quia capite deminutus carceratusque est, multa conici possunt. Sed si res ita 408
 se habet, quemadmodum noster dixit Wilhelmus, multo atramento, multa cartha, non mediocrique eloquencia opus est, hoc in Popel factum ut ad bonam, ut ita dicam, limam tersamque virtutis viam redigi possit

ZDENKO: Multis verbis paucis respondeo. Apud Romanum 410
 pontificem est pro ratione voluntas. Hec argumenta illis relinquo. 411
 qui plus, quam oportet, sapere volunt. Nostra facta multorum ob- 412
 tractacioni expōsita esse non ignoramus; odiunt, cum metuant. Ego 418

et Iohannes Rosenbergensis obediencie satisfacimus. Sed ad te 414
nunc michi sermo est, Rabensteinensis Iohannes! Magnum tem-
pore vite tue in litteris consumpsisti et non dubito, si sedi aposto-
lice recte officia prestes, licet iam in non mediocri extes digni-
tate positus, te ad maiora longe ascensurum. His autem verbis, 415
que in dies contra mentem profers pontificis, dum curiam ad Ro-
manam defertur, omnem spem, timeo, dignitatis perdes. Eas ob 416
res adhuc tibi tanquam amico consulo, ut ab his verbis desistas,
et maioribus eam provinciam commissam fac!

WILHELMUS: iam mox respondebis, Iohannes, audi me pa- 417
rumper! Tacere statueram; sed cum ea, que dudum negata, iam 418
erumpere video, nullo modo a verbis iam compesci possum. Zden- 419
ko negavit ob fastum glorie humane hoc inceptum bellum civile
et plus quam civile, in destructionem patrie truculentum et atrox;
et iam tibi consilio subvenit, quatenus dignitatem magis tuam
presentem et futuram, quam patriam, quam veritatem, quam bonum
publicum tuearis.

ZDENKO: Nichil michi tecum accionis est. Cum amico loquor; 420
ipse respondeat. Tu, loripes et verborum inops, alios incurta et 421
eloquencia semper pro tua incredibili audacia superare coneris!

RABENSTEINENSIS: Gentis nostre patrieque amor summus 422
est, adeo, ut maiores Romani sese pro patria devovere non dubita-
rint. Hoc in Deciorum familia quasi gentile et familiare fuit. Ipsa 423
enim patria nos educat, moribus bonis inbuit, et ad esse, quod po-
stea querimus, patria inducit. Parentes dant esse, patri patria; ma- 424
gister dat bene esse, magistro patria. Quam sic fede, sic crude- 425
liter dilacerari, estne aliquis sane mentis, qui equo animo ferre pos- 426
sif? Sunt, fateor, plerique viri, maximi auctores et coadiutores harum 427
rerum, sed passionibus corrupti, quorum intellectus obfuscatus est,
et nesciunt nec volunt discernere verum. Sunt alii ex patria geniti, 428
sed ignobiles, pauperes deiectique, qui patrie dulcedinem parum
sunt experti; et hii malunt everti et in rupta ac destructa aliquid pos-
sidere, in qua prius bene culta, bene opipara nil possidere poterant.
Exteri vicini, quibus Bohemorum potencia semper formidabilis est, 429
Bohemiam submersam in profundum abissi parum est quod certent,
nilque bonus status Bohemorum cure extat remotis exteris, Hispanis,
Gallis, Italis, Czimbris, Flandris aut Renensibus, dummodo aut epi-
scopatu aut bene suffarcinata abbacia aut aliqua quavis seculari
aut spirituali dignitate ob sua, quemadmodum ipsi existimant, egre-
gie gesta facinora hic vel alibi premineant; quibus cum Platone illic
patria, non ubi bene, sed ubi pinguis fumat culina. Nostra autem alia
longe condicio est. Nos hic geniti, educati, parentum in sepulchris, 430
que a nobis crebro conspiciuntur tumulando, non omnino paupe-
res, degeneres, ignavi aut ignobiles, non passionibus victi nec colirio
malo obliniti, quin possimus discernere verum, patriam distrahi,
enervari, corrumpi incendio, latrociniis, moneta iniqua et falsa de-
strui non est quomodo nobis pacienter ferre consulamus. Et si mo- 431
dus talis extirpande heresis foret necessarius, et hunc suscipere non

abnueremus; sed cum aliam pre manibus viam sine igne et clade habeatis, timeo, vestri successores et nati et qui nascentur ab eis, huius destructionis penas sustinebunt. Nil est igitur, quo veritatem occultare pro maxima etiam dignitate aut possim aut timeam. 432

SSWAMBERGENSIS: Veritatem libere loquendam semper a nostris maioribus percepi; assentatorum mos, qui a nostro Iohanne, scio, remotus existit, veritatem pro commodo adipiscendo occultam reddere, quod eodem scelere, veluti falsum dicere, condemnat Scripture auctoritas. 433

ZDENKO: Nil contra veritatem me facere existimo. Sin autem vobis aliquod pro utilitate publica bonum consilium inest, bene rebus consulite, et nos, dummodo pontifex assenciat summus, parebimus. 434

WILHELMUS: In origine belli sic tibi loqui conveniebat. Pontifex, scio, Romanus omne phas licitumque susciperet, dummodo vestra malivola verba cum spe falsa persuasionis eum in aliam non trahant provinciam. 435

RABENSTEINENSIS: De hac loquor veritate, quam tibi superius dicere inceperam, at tu succensere iam volebas, et ex quo iam perquiris, ad hoc parumper attingam. Alter modus heresis expellende, non ignis et gladii erat attemptandus, per quem regnum nostrum inclitum Bohemorum nobilemque gentis huius genealogiam non sic pessumdari obtingat. Iusticia cum equitate temperanda erat. Nam etsi strictissima existat iusticia, non est equum iustum perire cum impio; sed si triginta, sed si viginti, sed si decem Sodomis iustos reperisset antiquitus, nunquam tantam cladem in urbem illam permisisset Altissimus. Quot igitur iusti et sancti hoc in bello destruuntur homines? Non paucorum christianissimorum res familiaris enervatur, rumpitur et annihilatur; non ab hostibus solum, qui nemini in pace stanti nocent, sed a vobis, a vobis dico, Zdenko carissime! Est hominum non mediocris prudentia, que modos, condiciones et vias facile dedisset absque tot periculis successive hanc heresim destruendi. 436
437
438
439
440

SSWAMBERGENSIS: Micior hec via fuisset vobis, patrie tamque rei publice quam private magis foret consultum. Sed non-observatio pristini pacti in concilio Basiliensi et Constanciensi habiti, quod nos compactatum appellamus, Georgiique iusiurandum non servatum in variam suspicionem et diversam plerosque ducit sententiam, semelque malum et Deo infidelem semper malum et infidelem presumunt. 442
443

ZDENKO: Dixisti, Sswambergensis, in quo versatur nostre questionis substantia, vis et medulla. 444

RABENSTEINENSIS: Deus bone, nonne ultra iuratoriam et fideiussoriam cauciones alia nobis remedia iura reppererunt? pignoratitiam promissionem, que est sub tocius cause perdicione? quibus succedit longe adhuc firmior obsidum dacio, hoc est familiarium, amicorum, necessariorum, propinquorum, fratrum, filiorum; itemque sub condicione datum condicione non impleta nullo modo accipit 445

vigorem. Si sub condicione stipulatus aut pactus fuisset Georgius, in eo deficiente condicione ei pactum in nichilum redactum esset. Et cum multos alios modos habent iurisperiti, quorum apud sedem apostolicam et in orthodoxa christianitate non mediocris copia est, Bohemi nudi iurisperitorum sciencia potuissentne tot peritissimos decipere viros? Certe nec verisimile nec vobis persuasum apparet, et nunc benignitate et humanitate ducti homines pleraque fecissent, quibus nunc propter attentati atrocitatem resistunt, contradicunt. Et ex tanto bello, tot ex periculis, tanta ex clade, videtis propter hostium firmissima habitacula non nisi predam hucusque actam.

WILHELMUS: Predam diligunt, ideo prede modos acceperunt.

ZDENKO: Semper sic agis, uti consuisti; si lubet, tace!

WILHELMUS: Dixi, tacebo.

ZDENKO: Hoc unum volo audire, Iohannes! Superioribus verbis retulisti papam contra hereticos bellum ob indulgencias suadere, sed non precipere posse. Quero, habesne in iure: si quis rex, princeps, prelatus, nobilis aut quelibet potestas suo sub dominio habet hereticos, an a superiore ad expellendum eos cogi potest?

SSWAMBERGENSIS: Et hec bona questio prius tacta est, pro nostra collatione admodum utilis.

RABENSTEINENSIS: Scio hanc rem manifestam vobis non esse incognitam; nam si memoriam tenacem habetis, superioribus de his aliquantulum dixi. Interrogatus tamen, ne aut nesciens aut superbus iudicer, respondere volo. Iure cautum est, ut si monitus dominus loci infra annum hereticos ex suo territorio non expellit, excommunicandus est; excommunicatus anno in excommunicatione perseverans tanquam hereticus et fautor hereticorum condemnatur. Sed distinguenda sunt tempora et concordande Scripture: nemo ad impossibile unquam obligatur; difficile et impossibile in multis locis Scripture equipollent. Quanta difficultas, quot pericula, qualia incommoda inabrupta et subita, eciam si possibile foret tot hominum expulsionem aut morte pacem contingere, credo, si veritatem fateri volumus nos, qui Bohemie et Moravie fines non ignoramus, facile cognoscetur; quas ob res querenda sunt remedia et tot malorum antidota. Rigor iuris propter regni turbacionem secundum canonum et legum precepta temperandus est; aliter tyrannus, aliter rex, aliter multitudo et populus, aliter unus vel pauci eciam in eodem scelere veniunt puniendi. Hec igitur mea sententia conclusa sit vobis, ob quam odium, magis odium quam ex assentacione favorem, reportare non recuso: hac in heresis expulsionem tante multitudinis non hanc gladii et ignis viam, sed prudentie et humanitatis fuisse arripiendam.

ZDENKO: Iam vestrum omnium sententia plane intellexi. Nullum promissum humanum apud Georgium valet, qui Deo exstitit iam sepe sepiusque infidelis. Vos mentis mee propositum erga fidem orthodoxam eciam, iam credo, non ignoratis, quod vestre sententie preponendum arbitror; meum enim in hac re iudicium obedientie sancte fidei catholice magis consentaneum et propinquum est.

RABENSTEINENSIS: Ego de me dico — aliis dabitur locus 466
 mox loquendi — fidei et obediencie catholice esse tunc honorem,
 ubi principum cum effectu attentatur. Alias risui et detrimento 466
 obtingit res altissimas attentare, et post in ymis delitescere, quod
 et poete moralissimo Oracio minime placet, cum inquit: Fortunam
 Priami cantabat nobile carmen; promittunt montes, parturietur ri-
 diculus mus. Meum consilium ab ymo incipit et in alta scandit; 467
 tuum grandiloquum, superbum, in adiutorio imperatoris Romani,
 regum et principum deabulat. Utinam tandem, veluti iam incepit, 468
 ridiculo non exponatur!

SSWAMBERGENSIS: Tacitus rem considerando vestram dis- 460
 putacionem summa cum animi delectacione audivi. Rabensteinensis 470
 nostri sententiam, tum, quia moderacioni et discrecioni subiecta
 est, tum, quia utilitati, bono privato et publico magis applaudit,
 preelendam fore duxi; cui summopere innitendum est necnon
 cogitandum, quibus cum remediis heresis istius secta destrui et
 hec bellorum incommoda reici possint.

ZDENKO: Et tu sentire permitteris, quod lubet; nos fidem 471
 et obedienciam omnibus mundi periculis anteponimus.

WILHELMUS: Idem nos vobiscum sentimus, dum rationa- 472
 biliter non incassum fiat. Quod iam ultra queritis testimonium, viri
 amici? Auditis sepius sepiusque hominis audaciam et pertina- 473
 ciam repetitam; audebit, audebit, nisi unanimi voto omnes eius te-
 meritati resistamus. Iam enim et sue faccionis nonnulli socii virus 474
 latere videntes ab eo recedunt. Iam et vos, viri prestantissimi, eius 475
 verbis sine ratione auditis non solum sibi non adherendum, sed
 plus resistendum esse non ignoratis. Quas ob res vestrum est dare 476
 operam, ut hec nostra felix quondam patria tanta cum infelicitate
 non vituperetur.

RABENSTEINENSIS: Per me dicta pro nostra mutua amicitia 477
 et amore in patriam summo dicta esse volo. Mee navis tamen 478
 vela nunquam aborsum dabuntur, nisi ut mandatis apostolice sedis,
 eciam mea prociendo, — non uti Zdenkoni, sed collegio cardina-
 lialium et, quod maximum est, pontifici summo obtemperetur, —
 eciam mea prociendo obedire non contradicam; cuius sententiam
 iustam sive iniustam omni cum reverencia obediendo suscipere
 non reicio.

SSWAMBERGENSIS: Nec ego mandatis apostolicis contra- 479
 dicam, sed quatenus religioni satisfiat, usque ad sanguinem sanc-
 tissimi domini nostri mandata exequar, cum tamen non mediocri
 dolore in enervacione et destructione patrie nostre.

RABENSTEINENSIS: Dolendum certe, ut tante nobilitatis the- 480
 saurus pereat. Bohemie regnum inter nobilissima membra Imperii 481
 sacri annumerari scimus; potentissima patria et, nisi heresis pau-
 corum obsistat, christianissimus populus, in quo maxima religionis
 iacta fuerunt fundamenta, quemadmodum potentissima cenobia mo-
 nachorum conspiciuntur, templa cleri et, quod maximum est, illa
 sacratissima edes arcis Pragensis; quot preterea maxima clericorum

collegia, quot cenobitarum loca, quot parochiarum egregii conventus, quorum partem maiorem ruptam, desolatam destructamque videmus! Et hec omnia simile huic contra heresim non fauste bellum attentatum perpetravit, ut certe sepius hec in me ipso considerans in fletum et lacrimas prorumpam. Multos miseriam conditionis humane scribentes nobiles legimus auctores, sed nulla plane miserior conspici potest patria Bohemie nostre comparata. Si enim excidionem queris Saguntinam, multas in Bohemia similes excidiones licet intueri; si Romanam, si Babilonicam, hec maior illis extat; ille unius urbis fuerunt, hec multarum provinciarum est. Troiam d. cennalis temporis bellum consumpsit: viginti estatum tempora et amplius Bohemiam truculentissime vastarunt. Roma semel Gallorum non ferens impetum corruit: at Pragensis urbs quam plurimas Gallicanis maiores clades sustinens in hodiernum diem adhuc potens perseverat. Ierosolimitanam destructionem et Iosephus et Egisippus longo describunt apparatu: Bohemia illis comparata in miseria longe antecellit. Quot vicini regno, tot hostes; sevit enim animis contra Bohemorum potentissimum populum ignobile vulgus. Hec autem Bohemia fortitudinem et robur populi pre se gestans veluti domina inter ceteras eminent gentes.

SSWAMBERGENSIS: Veras Bohemie laudes profers. Plura autem eius laudabilia facinora existunt, quam aut tu — pace tua dico — eloqui aut ego audire possim. Nam nec id presertim hoc in bello postponendum esse arbitror, quod ipsa nutrix et alumna omnium vicinarum existit provinciarum. Vides enim, quot pene corporales et pecuniarie Theotonis, ne comeatum salis permittant, infliguntur, quibus omnibus postpositis sal in commutationem frumenti dant, ne frumento ceteraque careant annona, cuius ob carentiam iam plerique fame compulsi suos dulcissimos penates fere relinquere compelluntur.

ZDENKO: Pauci videntur inter vicinos fame et inedia turbari; magnum autem salis defectum in Bohemia conspicimus.

RABENSTEINENSIS: Expertus loquar. In marchie Misnensis confinibus magna tocus annone existit caristia et tanta, quod clamore pauperum nimio Misnensibus ad aliquod tempus salis cum frumento commutationem legatus concessit pontificis summi.

WILHELMUS: Sub specie boni videtis, quot mala committantur, et semper fide aut veritate nominata summa fiunt latrocinia.

RABENSTEINENSIS: Hoc presens bellum maiores nostri asserunt, quorum adhuc viridis extat memoria, preteritis illis atrocissimis quidem longe tamen crudelius esse et tantam igne ferroque factam desolationem Thaboritis tyrannidem exercentibus nunquam fuisse fatentur. Ideo ille, qui huic malo causam dedit, penas ne apud inferos luat, bene providendum est.

ZDENKO: Illarum rerum male operanti curam committo.

RABENSTEINENSIS: Contra illum versatur meus sermo; michi nichil nisi bonum tecum convenit.

WILHELMUS: Verba pro verbis dare solemus. Patria autem

quondam felix, nunc miserrima, nisi provideatur, ad finem tendit excidii. Exurgite igitur, exurgite, viri optimi, et tantam cladem patrie nostre reiectam facite! Vobis convenit, vobis consentaneum est, qui regni aborigines et incole estis, dignitasque titulorum spiritualium vobis non inmerito addita est. Nam nisi vestrum aut alicuius sapientissimi viri adsit auxilium, tota nostra necessario patra corruet aut latronibus et heresi longe maiori implebitur.

SSWAMBERGENSIS: Nosne, — ut etiam pro amico meo loquar Iohanne, — de pace verbum faciemus, cum Zdenkoni et suis complicibus, veluti asserunt ipsi, victoria iam sit persuasa adeo, ut, si quisquam pacis verba in medium profert, veluti reipublice christiane destructor et hereticus ab eis palam nominetur?

WILHELMUS: Quid ergo ageris? Bellum hoc nil boni apportaturum per vos iam confirmatum est; pro pace ut laboretur, vobis inconsultum apparet. In sordibus ergo sordescetis? Malum videntes voluntarie aggredimini? Hoc michi cum prudentia insannire — pace vestra dicam — videtur.

RABENSTEINENSIS: Non insanit Sswambergensis nec ego me delirare existimo, sed verba statui nostro conveniencia loquimur. Nos spirituales, nos Christiani, nos mandatis sedis apostolice dediti, bona nostra pro virtute obediencie etiam scientes nos perdituros exponere non veremur. Et exquo voluntas nostra est in manibus vicarii Iesu Christi, et proprie voluntati in baptismo iam abnegavimus eiusque preceptum etiam nostris temporalibus nocumentum inferens nos sectari, imitari et tenere compellimur.

ZDENKO: Iam veritati applaudet sententia tua! Hoc tamen unum volo non ignores, Rabensteinensis: non perdicionem nostram, uti asseris, vides manifestam, sed hostium fidei catholice in brevi Deo duce destruccionem intuebimur.

WILHELMUS: Ergo ex verbis tuis, Iohannes, si pontifex mandat adulterari, usuras exercere, interficere, furari, hec omnia faciemus? Quod, credo, nulli sane mentis placebit Christiano.

RABENSTEINENSIS: Veritatem fateamur, Wilhelme: longe in diversam transis conclusionem. Est res damnum inferens bonis temporalibus, est damnum faciens bonis spiritualibus, est ex se bona et ex se mala, est occasionaliter bona et occasionaliter mala. Mandato adulterio aut furto, sub pena, anathematis, que ex se mala sunt, mandato peccato mortali, sub eadem pena, quod mortem infert anime, sententiam etiam iniustam timere debemus, et patienter nos contradiccioni non ingerere? Non tamen aut furtum aut illud peccatum mortale faciendum, sed humili cum obediencia bene informandus est superior, ut a mandato illicito respiscat. Perdicio rerum temporalium non ex se mala, non mortem anime ingerens; idcirco cum damno etiam nostro facienda.

SSWAMBERGENSIS: Bonam theoreticam nobis dedisti, que tamen absque tristitia non mediocri impleri non potest; bona enim temporalia si ad usum adaptantur, teste Aristotile et scola Peripatetica, sunt tanquam instrumenta virtutum,

RABENSTEINENSIS: Et hoc fateor; sed bonum temporale in eternum commutare licet. Ex quo igitur nulla via pacis, nulla spes salutis temporalis, servata spirituali nisi nullam extat servare salutem, hanc firmam conclusi sententiam, uti pontificis summi satisfaciens obediencie bona temporalia perdere non recusem. Et ex quo humanum nobis deficit consilium in hac tanta perplexitate ob nostra scelera a Deo inmortalis super nos permissa, ad divinum recurrendum est adiutorium.

SSWAMBERGENSIS: Peroptime supra disertum est divinum auxilium in adiutorium prudentie humane solitum advenire. Michi consultum est in divino auxilio sperare, a labore tamen prudentie nostre non desistendum.

RABENSTEINENSIS: Sanum tuum iudico consilium, sed pro ratione nunc militat apud summum pontificem voluntas, nosque apostolice sedis minime creature ollifici nostro dicere non possumus: Cur nos ita plamas? Iura determinant: si quid mandat pontifex summus, non statim faciendum, sed cur fieri non possit, ratio sanctissimo domino nostro reddenda est. Iam aliquociens, quid mali, quid boni his ex rebus sit eventurum, sanctissimo domino nostro diximus; nichilominus rem cum gladio et igne prosequi vult. Nostram esse destructionem fatemur; sed fiat summi pontificis et sedis apostolice voluntas! Destruamur, vivemus tamen! Is autem coram Altissimo videat, qui tot malorum occasionem dedit. Pro tanto igitur rerum disturbine sedando exorandus est Deus omnipotens.

SSWAMBERGENSIS: Idemtidem michi summopere placet, ut saltem Deus gloriosus, a quo omnium rerum est sumendum principium, quid agendum sit, quid incipiendum et quid dimittendum, nobis suis fidelibus subditis inspiret.

WILHELMUS: Summa et mirabilis hec est vestra obediencia, ut rei male non ignari vestra in ignem propter obediencie virtutem, veluti vos dicitis, proicere non dubitetis. Verum enim vero rationabile obsequium a vobis Deus requirit, quemquam catholicum erga suos superiores non existimo constrictum obediencie cathena.

ZDENKO: Inter hereticos iam articulos hereseos suscepisti. Dudum he gloselle per concilia repudiate sunt. Amici nostri hic presentes veluti catholici Christiani, quid agendum, non ignorant.

WILHELMUS: Tu de heresi videto, cui nosse tempora et momenta datum est; me catholicum esse scio.

RABENSTEINENSIS: De obediencia multa nobis in libris constant; de ea tamen ad presens disputatum sit hactenus! Hoc unum replicatum esse volo: nos et nostra pro reverencia apostolice sedis in periculum devenisse, in quo tuum, Deus omnipotens, imploramus auxilium. Tuos respice! Tuum vicarium in terris fuisse Petrum non ignoramus, successorem Paulum secundum pontificem eisdem Petri verum et legitimum confitemur, cui subesse omnes humanas creaturas de necessitate salutis per constitutiones declaratum est,

Sedis eorum obediencia ex tuo precepto tenetur, et per nos in tantum tenetur, ut eciam nonnullis miraculum aliis gentibus christianis imponamus. Si tua est voluntas, divicias et paupertatem non des nobis, victui autem modo tribue necessaria, ut per bona temporalia transeuntes eterna consequamur; sin autem peccata nostra per perdicionem temporalium punire vis, et id grate ac pacienter suscipimus, dummodo ex tua misericordia eternis non subdamur gehennis. Adesto facie tuis fideliter subditis, aut victoriam prebe temporalem, aut pro temporalibus perditis victoriam dona sempiternam! Non nobis, domine, erit gloria, non nobis, sed tue maiestati honor et imperium. Si nos vincere decreveris, continuo hostes fundentur. Cum autem peccatis exigentibus puniendi sumus et si nobis nulle sunt evadendi vie, decreta tua ferre necessarium erit. Voluntate tua existente bello contraria revela, infunde superioribus gratiam, quatenus te nolente prelia et ipsi pacem velint, ne ita dure et crudeliter populus tuus electus, populus christianus, populus catholicus distrahatur et enervetur!

SSWAMBERGENSIS: Bona precaris. O utinam Deus exaudiat, quesumus. Sed vereor, ne peccatis exigentibus hoc pene genus a Deo summo et immortalis nobis sit datum in flagellum.

ZDENKO: De divino iudicio nostrum non est os in celum ponere. Iam satis verbis contulimus; gladius et facta imponantur! Ego vado, dominicum bellum geram, vos bene valete! Tu, Wilhelmelme, iam aliquando ad viam patrum tuorum revertaris!

WILHELMUS: In via sto, verum iter gradior; tibi devio ductor foret necessarius. Et ego discedam.

SSWAMBERGENSIS: Et quid nos amicis discedentibus agemus, Iohannes?

RABENSTEINENSIS: Domos et habitaciones nostras petamus temporum maliciam deploraturi, quemadmodum antiquo est in proverbio, tempori ut applaudeas.

SSWAMBERGENSIS: Vale igitur, vir amicissime! Tuam amicitiam nulla unquam etas delebit.

RABENSTEINENSIS: Nec tua oblitterabitur.

His dictis bona valitudine inter nos optata quilibet rem suam abiit acturus.

In tanta igitur, vir prestantissime, adversitate et diversitate hoc in regno versamur. Te tuique similes felices iudicamus, quibus et ocium litterale et gloria honosque ex virtutibus sciencie vestre ac bene docta achademia obtingit.

Vale, mi Grasse Iohannes!

ANNOTATIONES CRITICAE.

TITULUS *in codd. deest* - 1 Iohannes Rabensteinensis *addidi* - 2 varia é -
 diversas é - 3 quid á] quid hec (*cf. 97*) é - musitabam á] in usitabamus é
 - Gelphe á] Gehöbe (*sanz corruptum e Gelwhe*) é - 4 dignitate *addidi coll.*
18 - uti é] ut á - rapinas *Pal. (cf. 119)*] rapine áé - 5 eieci é - 6 inter-
 cidi *Pal.]* intercidit áé - appellantur áé. appellabantur *Bachm.* - liberam é
 - partis áé] partes *Jord.* - 7 inquirunt é - latina horis é - 9 Loquitur é] Dicit
 á - comperimus *scripsij* comperio áé - 10 iubeat *Jord.* - 11 miraculo á] *om.*
 é - 12 geratur *scripsij* regatur áé - 13 gerant *scripsij* gerent áé - 14 *senten-*
tia in codicibus áé hoc loco invenitur, sed in autographo paulo superius vide-
tur esse collocata - 15 cum odio á] cum odio et contemno é - 16 Pro certo
 á] Equidem é - 18 precipit áé (*cf. 23*)] precipit *Pal.* - se *Jord.]* te áé - 19
 obediencia é - 20 Tu, Zdenko Sternbergensis tu Zdenko sterbergensis á, tu
 iako by pana Zdencka uhledal, Zdencko vatainus (vatainus *sine dubio cor-*
ruptum e vocativus), Sterunbergensem; *verba Bohemica („velut si domi-*
num Zdenkonem conspexisset“) e *glossenata in textum irrepserunt* é - es á]
 et é - 22 Gorrius é - podiebrad é] podiebrat á - 23 sede é - una mecum
 é - 24 sedi apostolice sedis é - ignoro é - quomodo áé, quomodo quero
 ille *Jord.*, sit adeptus quero *Bachm.* - 25 Rabie á] *om.* é - clarius á] iustius
 (*incertum lectu*) clariusque é - 26 Lucenbergensi é - exteriores é - Podie-
 brad *Bachm. (cf. 21)]* podiebrat á, podiebras é - 27 pre aliis Prage é] *om.*
 á - urbe á] urbem é - pragensem é - 28 consulibus á] consiliis é - tem-
 plum é - captum áé] *om. Bachm.* - 29 purgraviatus é - et quod usque é -
 31 Rokiczana *Bachm.]* Rokiczana á, Rackiczanus é - divo delubro *scripsij*
 divo delubro templi é, divo templo á - Wancestai é - Smirziczky (*cf. 80*)]
 smyrziczki á, sumercziczky é - bono é - tutori é - tollitori é - datus Iohan-
 nes é] datus Iohannis á - 32 modo *scripsij* modum é, in brevi á - in do-
 lis egregie á] in dolio gregie é - Lucenbergensi é - debeat é - 33 potens omnia
 é - 34 nequidquam *scripsij* nec quidquam á, nec quitquam é, necquicquam
Jord., nequicquam *Bachm.* - 35 vocata—electionem *scripsij* vocata elecc-
 onem regis novelli eleganti Bohemorum eloquentia, que sibi facile affuit, novelli
 regis electionem áé - in dubio á] et dubio é - heresitatione é - pronunciatu-
 r] provinciarum é - 33 ei á] ex é - populus é - 33 fidelium áé] *om. Bachm.* - 39
 calumniabatur é - potenciam á] penitenciam é - considerarent *Jord.* - compel-
 labantur é - 42 Cur displiceat á] me displicet é - fors *scripsij* fors i e. fortuna
 áé - 45 damnata é - 47 faceret sedi apostolice ullam é - habenda é] *om.* á
 - 48 per te á] perdo é - 49 pontifice é - 51 resistendum *scripsij coll. 199 et*
274] resiliendum áé - 53 nostrum á *om.* é - satisfaccio é - 56 egit áé]
 egerit *Bachm.* - Scis*) *scripsij* Scio áé - aliqua**) é - proicere áé] proici *Jord.*
 - 59 inexperti é - 60 conpingant *scripsij* conpingunt áé - 62 tractandum á]
 certandum é - probris *Jord.]* probriis á, probis é - legibus áé] lege *Bachm.*
 - 63 iuri canonico *scripsij coll. 303]* iurisconsulto áé - 64 Dimitte—dimitte
 é - 65 moram gerem é - cessent é - 68 Wilhelmo é - premissa dicenda é -
 intrastis á] transitis é - 69 libenter é (*cf. 163*) libeas á - 73 alicus á
 alicus é - 74 falsitatem michi contradicere crede nolle é - 73 operam é -
 electus é - ungere regem et coronare boemie é] ungere regem. (regem
del. eadem manu) et coronare regem boemie á - Mathie é - 78 Et á]
om. é - fuerit *scripsij* fuerit áé - consiliis suis é - 79 album é album et
 á - 80 distracta á] destructa é - Smirzicz á] Scingincz é - 81 Cetera á]
 cetare é - 82 tu tamen é - cupitis é - quondam é - 83 Semper á] *om.* é
 - pungis áé (*cf. 105*)] pingis *Bachm.* - ceu *Jord.]* te áé - vellém áé velle
Bachm. - 84 Si sic á - 85 firmet áé (*cf. Tac. Ann. 1. 81*)] affirmet *Bachm.* - tamen
 á] cum é - 86 est *scripsij* sunt áé - 87 dyalectica áé] dyalectice *Jord.* - re-

*) *In textu corrige* Scio in Scis

**) *In textu corrige* aliquos in aliqua

thorica áe] rhetorice *Jord.* - sint áe] sunt *Bachm.* - 88 dico áe] dicam *Bachm.* - regium nomen á] regum novum é - 92 recusatus é - 93 locuntur é - falsa é - 94 audimus é - prosequor é - 95 Burianus á] Buruntus é - gusstinensis á - 96 ut ita é - nescio á] nesti é - libertate é - te *Jord.*] se áe - sicque áe] sique *Bachm.* - in hanc áe] hanc *Jord.* - ingressus es *Pal.* (cf. 100)] ingressus est á, ingressum est é - 101 iam te á - omnia *Pal.*] iam áe - 102 viri á (cf. 155)] *om.* é - antiquam á] *om.* é - ipsum se *scripsit*] ipse se áe - 103 duplices é - 104 responde, responde] responde é - 105 Multis á] Militis é - natura milicia indutum é - in medio affirmare é - 107 metuentibus á - exprobas é - proficimus é - convento novo nove domus é - 109 pontifice é - 111 Pragensis erit é - donato é - possidisse é - 112 consilium é - pontificem summum áe] summum pontificem *Bachm.* - 114 reddat é - 115 scimus *scripsit* (coll. 123)] scis áe, scio *Pal.* - multo é - consulissent é - 116 manifestare é - confessionem *scripsit* *Vulgatam* (*Rom. 10, 10*) *secutus*] professionem áe - 118 alias é - et si vos á, et si non é - illa á] *om.* é - 119 floccipiendo é - apostotas é - in belli folium infoluit é - bene á] tamen é - ignacio é - 122 id á] tibi illud é - homines fieri é - 123 veluti—committitur á] *om.* é - sciencie é - sciencie veluti ait *Wilhelmus* committi é - 124 Sicut á] sic é - quippe erit á] erit necessario é - regimine á - existit á - preponendi*) áe] proponendi *Bachm.* - necessum é - 125 *Athanasii Jord.*] *Anathasii* áe - huius á] *om.* é - habebant é - 126 Ibi á] ideo é - hereses é - fundatur é - 127 homousian é - 128 Simbolo *Bachm.*] Simbulo é, simbola á - conclusa á - probatur é - 129 manibus é - 132 obiecte á] preposite é - 133 erit perswasum é - doctrina áe] *om.* *Bachm.* - molam é - apud pontifici é - agitur et é] agitur á - *Diogenes scripsit*] *Diodonus* áe, *Diodorus Jord.* - 138 preponeret á] proponeret *Bachm.* - illi nonne illi é - 139 obiidum é - superior é - 140 ascribo summo é - 141 qui *scripsit*] qui cum áe - 142 labore *scripsit*] laborat áe - subornatos *scripsit*] subordinatos áe - 143 astuciam é - subornacionem *Bachm.*] subordinacionem áe - deceptis á - hec áe] hanc *Jord.* - 144 firmiter fundare é - inbecillam *Bachm.* - vestram é] *om.* á - allegat é - eludunt é - 147 rei á] *om.* é - pontifices á - 150 Sed est appostolicam é - moderari *corr. ex moderare* á, moderare é - difficili é - assistat é - adhibere é - 151 reperitur *Bachm.*] reperit áe - 153 sum á] sive é - facte á - 154 hac deprobanda é - homines quoniam é - 155 in articulus é - 157 contiguerunt é - 158 tamen *Pal.*] tantum áe - ille á] *om.* é - apostota é - 159 Itidem é - 160 fieri debet é - illo é - 161 ab res é - 162 narrant á] *om.* é - qui é - 166 ut á - 167 maledicit, maledicit vicarium Christi *scripsit*] maledicit vicarium Christi áe, maledicit vicarium Christi, maledicit *Bachm.* - 168 ruine áe] *om.* *Bachm.* - 169 Cotissowiense é - 170 fecisti é - hec á] *om.* é - 171 vitam conscire áe] pro mortem consciscere - 172 vocas á] appelles é - extirpandi é - 174 ostendenda est á] est ascendenda é, est ostendenda *Bachm.* - 175 siquis é - 183 educimur á] adducimur é - defectum nostrum é - suppleamus á - 184 victu é - 185 ergo á] *om.* é - ad iuvandam *disiunxi*] adjuvandam *Jord.*, adiuvandum *Bachm.* - cum eum é] cum á - 186 cum prius maximi á] tamen prius maximum é - consilio aliorum é - equi é - accipitis é - historiis grauis é - 187 quoad *scripsit*] quod áe - communicatur non est é - 188 nisi áe; Michi *Bachm.* - 191 vobis á] *om.* é - accipis á - 193 solum áe] solus *Bachm.* - 194 mala é - legetis é - 195 astucia é - 196 la-trocinea é - si quis *scripsit*] aliquis áe - conatum é - vestrum á] *om.* é - 198 ferent sententiam interdictus é - anathemataque áe] anathemaque *Jord.* - 199 sumus censendi é - 200 Inaudita *Bachm.*] inauditas á, Mandata é - benelimada é - 201 aures tritas (*e 200*) *Bachm.* - habes é - 202 *Wilhelme* intellipe é - 203 regium á] regni é - ab illo damnato á - cuiusvis á] cum suis é - 204 ad *om.* é - gratiam sempiternam me é - 205 converterunt é - sequantur mala áe] mala sequantur *Bachm.* - 206 expellere áe] appellare *Bachm.* - paucissimis á] *om.* é - ex á] in é - 207 iniurie é] minime é. - in concionem á] intencionem é - advocasti áe] vocasti *Bachm.* - 208 quere é - possessiones á] passiones é - 209 est á] *om.* é - certe áe] *om.* *Bachm.* persuasum esse é - 210

*) In-textu corrige preponend in preponendi

negocio áe] regno *Bachm.* - cito é - data *Bachm.*] dat á, *om.* é - 211 iudicatu *scripsi*] iudicatum áe] - 213 voluistis *scripsi*] volumus áe - 214 eas ob res áe] ob eas res *Bachm.* - 215 qui consideracionis (*e 216*) discernat et iudicat é - 216 consideracionis*) é - *ad te nota marg.* Zdenkonem á - 217 Quod é - ponens é - 219 consideracio é - 220 Secunda á - Olomuncensi á - sed inter á] sed iure é - 223 Astucia exquisitissima é - littera é - voluntatis áe] mentis *Bachm.* - 224 Dobrohusus é - ramsperg á - 225 Iohannis Cardanensis é - 226 Sed *Bachm.*] Sex áe - 227 orbum áe] orbatum *in marg. eadem manu* á - infirmum é - 228 contuso é - 231 uti vis á] vis vis é - 233 causaria é - exteriores é - quas é - dixisti é - 234 distracta é - facimus á] *om.* é - 235 fidelium áe] *om. Bachm.* - 236 ut é] et á - ne recuperabili é - verba facere *addidi* - experienciam magistram é - 238 contra spes é - pro racione *Bachm.*] per racionem áe - 242 agros *Pal.*] agri áe - concludant é - loco é - 243 tacidam é - 244 sunt futuri é - 245 hac é - 246 ab res é - 248 rancor é - patria *scripsi*] patriam áe - 249 feliciter á] facilliter é - conculum é - fugam á] figura é - 251 pertumescit é - 254 subveniet á] deveniat é - ungaros proferre videamus é - 256 pascitur é - 257 somno *scripsi*] scencio áe - excitus áe] exercitus *Bachm.* - belli é - 259 diligencia é] indulgencia á - 260 licet *scripsi*] sitam áe - concluditur é - 262 in manu á] innicia é - 263 Iudeorum *scripsi*] dierum áe - 265 affirmes é - electores imperii omnes principes é - suo á] se é - veniunt á - 266 vos á] nos é - 267 desertus é - positus é - 268 favent é - accipere non é] accipere á - ultra á] *om.* é - accersas é - estatum áe] annorum *Bachm.* - 269 castella et é - fortalicii *Pal.*] fretu licijs áe - aquis immunitis áe] aquisve munitis *Jord.* - 271 iam á] *om.* é - ex á] in é - 272 katholico é - 273 eas ob res á] ea sopra é - loquar á - 274 missitando é - 275 facere *scripsi*] facitis áe - 278 unire *scripsi*] unite et áe - desistas é - 280 que é (*cf. 305*)] ea que á - limata á] limam é - 281 michi á] *om.* é - 282 possint *scripsi*] possunt áe - 283 labor é - 284 summopere (*cf. 16, 232 al.*) é] summo á - 285 Hoc *Jord.*] Hec áe - vero á] non é - verba á] vatur é - 286 uti uos] ut vos á, vos uti é - indicere é - 287 ut nec á] nec nec é - domini nostri sedis á] sedis nostri é - nescio áe] nesciam *Jord.* - 289 auro é - carius á] rarius é - 290 vultis á] nullis é - egestas á] ego stas é - prelio é - 291 ex á] in é - ob eris á] aberis é - 292 cur á] aut é - meam *scripsi*] mea áe - 293 faciunt á - in pace áe] *om. Bachm.* - restitemus é - 294 cauti á] tanti é - 295 prediciones é - dispensaciones *Bachm.*] disposiciones áe - premissi é - 296 Rudnicenses á] Buduicenses é - 297 nullubi é - sint é - 298 perhibita é - deponet é - obnuam á - 299 transgrediendi á - 300 suscipere velit é - ap(p)ostolice sedis áe] sedis apostolice *Bachm.* - obsidium é - is *scripsi coll. 301*] id áe - ecclesie á] *om.* é - satisfaceret é - alia á] *om.* é - 301 cautum á] tantum é - uti é] ut á - 302 cautum á] tantum é - 303 in á] *om.* é - audire te é - sedem áe] fidem *Bachm.* - 304 consultis é - mandatis *Jord.*] mandata áe - sentenciam *addidi* - 307 Vide é - accipit é - 308 unitate é - fiat verbum é - 312 Quem minaris exitum *Pal.*] que minaris exitus áe - 313 Abicimus conquestiones *scripsi*] Abicimus questiones á, Abicimus questiones illas é - pro explorato á] per explorato é - 315 ferrens é - 316 horas é - commutationibus é - acquirant á - 318 venerit áe] venit *Bachm.* - vos oportet é] non oportet á - 319 dedicii á - lucusque á] huc é - 320 Phlug é - Glatovensibus á - villis é - omnemque é - 321 emebat é - 323 in effectum á] defectu é - 325 ludet alia é - nunc vincent á] *om.* é - contigit é - 327 credent salutem é - 328 vincitis á - quemadmodum optatis et speratis é - municiones é - habetis é - reintegrato áe] redintegrato *Bachm.* - 329 fors *scripsi coll. 42*] sors áe - 330 exultat é - maius á] magis é - 331 intestini á] *om.* é - 332 arripiendum *scripsi*] accipiendum áe - 333 attendandus á - 334 et quid (*cf. 31*) á] ut quid é - consulabat é - 336 voto á] nota é - unitur á] *om.* é - 337 fide é - 339 dum é] *om.* á - 340 apponens *Bachm.*] appones áe, opponens *Jord.* - perseverans é - compellimus é - 343 plerisque é - 344 uti áe] ut *Bachm.* - hostes et fidei hostis declarabitur hostis é, hostis et fidei declarabitur hostis *Bachm.* - 345 ad áe] *om. Bachm.* - ducere é - 346 reperiret é - 347 Heu á - proposi-

*) In textu corrigge confederaciones in confederacionis

tum é - 350 crede é - proponenda *Bachm.* - sentiti é - 351 ignoras á] *om.* é - existimamus á] christianius é - ungere á] ungarie é - sit á] est é - 352 vasellos é - 356 luduicum á - 357 mortales á - 359 ille quid é] *om.* á - consulto é - respondent é - 360 debemus *bis* é - 362 sic á] si é - luduicis á - 363 audeam é - intuebar é - libens é - nostrorum á] *om.* é - 364 ta-cuerint *Bachm.* - 366 ordine é - libent é - 368 protestatum á - 369 hereticum *Bachm.* - dubitet é - 371 onus á] honoris é, honor *Bachm.* - 372 imperio é] imperatore á - fridericum é - 373 summa é - tota sua iam utatur sua po-testate é - ventorum é - communitatem áé] civitatem *Bachm.* - veluti ipsi asserunt veluti é - pontificis *Bachm.* - hereses *Jord.*] hereseos á, heresos é - 374 vulgaris áé] *om.* *Bachm.* - bene á] tamen é - 375 voluntarie é - 376 pietatis zelo é - se inituros á] inituros é - 377 tenemur é - 378 voluntarie é - 380 quod virgines é - accipere á] suscipere é - non dare áé] non *om.* *Bachm.* - 381 quod é - 382 iudicabuntur *scripsi*] iudicabantur á, iudicabunt é - 383 qui *scripsi*] que áé - omnes regnum é - istos *Bachm.*] isto áé - nansci é - 384 bellaque é - 385 docens é - 388 nota á] non é - facientibus vera *scripsi*] facientibus velle áé, volentibus facere *Bachm.* - 390 non á] *om.* é - 392 sump-tuositatis é - 396 talia é - attrahunt *Jord.*, trahunt *Bachm.* - perdidit á - tan-quam—397 Rabensteinensis *om.* é - 399 diffedacione é - retrovendendi *Bachm.*] retro vendendo áé - in reformacione á] in informacione é - 401 Vero enim-vero é - 402 a iure civili é] aut iure civili á - conceditur cuilibet é - iuris civile é - naturalibus é - istam iuris é - 403 id á] illud é - mandato *Jord.*] mandata áé - fundata áé] fundatur *Bachm.* - premissa é - etc. á] *om.* é - premissa é - hec *Bachm.*] hoc áé - 404 per consequens á] persequens é - 405 si *Jord.*] se áé - promissa altari é - Marci á] in arce é - fostibus é - contisque *scripsi*] contibusque áé - preacutis *Bachm.* - debeas *Bachm.*] debes áé - 406 Quod *Jord.*] quid áé - 407 ergo áé, ego *Bachm.* - 403 favet é - demi-nutus *Jord.*] diminutus áé - 410 respondebo *Bachm.* - 412 obraccioni é - 413 rosenburgensis á - satis ferimus é - 414 iam á] iam non é - dignitati é - 415 timeo á] tinea é - 417 respondens é - 419 tuearis á] tenearis é - 421 inops á] inopes é - pro á] *om.* é - coneris á] teneris é - 422 defovere é - 424 nos é] *om.* á - 426 dilacerari *Bachm.*] dilacerare á, delacerare é - 428 opipara *Jord.*] opipata áé - 429 Renensibus á] Rauensibus é - 430 tumulando á] tumit laudo é - 430 posse é - 431 falsi é - ferre á] velle é - 431 extirpandi é - et nati *scripsi*] muti áé, innati *Jord.*, nati *Bachm.* - 433 liber é - 434 aliquid *scripsi*] aliquid áé - 435 Romanus á] *om.* é - dummodo—non trahant *scripsi coll. 541*] dummodo—trahant áé, dummodo ne—trahant *Jord.* - 436 iam é] *om.* á - parumper á] pauper é - 437 genelogiam é - 438 Nam áé] non *Bachm.* - non est equum *addidi* - cum impio á] non imperio é - antiquitus áé] angelus *Jord.*, *Bachm.* - 439 sancti et iusti é - 442 tamque é] tanquam á - 443 compactum é - deo áé] *om.* *Bachm.* - 445 repererunt *Bachm.*] reperierunt á, repperierunt é - pigneraticam*) é - 447 christianitate á] auctoritate christianitate é - 451 consuevisti é - 453 suadere *Jord.*] suaderi áé - 454 domino é - 455 prius á] presens é - 457 nesciens áé] nescius *Bachm.* - 458 cautum á] tamen é - 460 incommoda á] in comodo é - inabrupta *scripsi*] inobrupta áé, in abrupta *Bachm.* - possibile *scripsi*] possibilis áé - pacem *scripsi*] posse áé - fateri á] facere é - 462 assentacione áé] assensione *Bachm.* - non recuso á] nec re-cuso é - arripiendam áé] accipiendam *Bachm.* - 463 infideles é - 464 ergo é - 466 alios é - cantabit é - promittunt á] promit tunc é - 467 grandiloquium é - 470 applaudet áé (cf. 511)] applaudit *Bachm.* - preeligendam *Jord.*] preeli-genda áé - 471 promitteris é - 472 viri á] iuri é - 477 et á] est é - 478 Mee *scripsi*] nec áé - mea á] mei é - Zdenckonis é - contradicere é - 479 ad á] *om.* é - exequar é] exequor á - 481 quod *addidi* - sacratissima edes áé] sanc-tissima aedes *Bachm.* - 482 sepius hoc é - in me *scripsi*] in se áé - 484 excidionem á] excidionem é - excidiones á] excidiciones é, excidiones *Bachm.* - 486 at á] ac é - 487 Iherosolimitaciam é - describunt á] scribunt é - 488 regni é - 490 profertis é - 492 quod é - plerisque é - 494 loquor *Jord.* - existat é, extat *Bachm.* - misnensis é - 496 quod é - tamen áé] *om.* *Bachm.* -

*) In textu corrige pignoraticam in pignoraticiam

igne á] ignis é - factam á] sacram é - 499 meus versatur é - 503 Nam *Jord.*] non áé - nostre é - patria*) á] parata é - aut corruet**) áé] corruet *Bachm.* - 504 meo loquar á] loquar meo é, loquar *Bachm.* - 508 delireare é - 511 veritate é - 512 facies é - 516 aut á] et é - 517 furtum á] factum é - mortale peccatum é - 519 theoriam *Jord.* - peripatetica *Jord.*] paripotetica áé - 522 humanum áé] *om. Bachm.* - nostra scelera á] nostro scolare é - diuum é - 523 solutum é - 524 mihi é, unde michi *Bachm.* - 525 Sane é - 526 possit áé] potest *Bachm.* - 527 persequi é - 530 omnipotens á] altissimus dei filius é - 531 gloriosus á] omnipotens é - demittendum *Bachm.* - 533 requirit *bis á* - 534 hereseos *scripsi]* hereses áé, heresis *Jord.* - 535 he *Bachm.]* hec áé - velut *Bachm.* - 537 disputandum é - 538 nos á] *om.* é - 539 petrum fuisse é - 541 sin á] si é - ac áé] et *Bachm.* - non á] *om.* é - 544 sunt é] sint á - 545 ipsam é - 548 et á]. est é - 549 iam á] *om.* é - 551 Iohannes é] *om.* á - 552 in proverbio tempori á] proverbio in tempore é - 553 delebit etas é - 554 tua é] *om.* á - 558 Iohannes á] Iohannes. Finit foeliciter ad quintum ydus nouembris paulo ante lucem amen é

*) *In textu corrige patria in patria*

**) *In textu corrige corruet aut in aut corruet aut*

SCRIPTURA.

Quibus locis ambo codices áé eandem orthographiam exhibent, etiam in hac editione servavimus, velut *dyaleticis, nephas, opida, rethoricus, tiranidem, ymitari*. In verbis, quae saepius occurrunt et diversis modis in codicibus exarata sunt, eam quae praevallet formam in textu posuimus. Nomina dialogi personarum neglectis scribarum erroribus eo modo, quo illi ipsi uti consueverant, scripsimus, itaque *Rabensteinensis, Sswambergensis, Zdenko Sternbergensis* passim restituumus, quamquam in codicibus praeter has etiam aliae formae occurrunt (*Rabenstenensis, Sswambergensis, Swambergensis, Zdenko, Zdemcko, Zdencko, Sterunbergensis, Stenbergensis*). Ex Annotationibus Criticis orthographica eiecimus fere omnia.

LŌCI LAUDATI.

10 Cicerō: Mil. 10 silent enim leges inter arma - 11 Ieronimi: ? - 71 Ovidio: Ars am. III. 62 eunt anni more fluentis aquae - 85 occupacionem appellant: Rhet. ad Her. IV. 27, ubi vulgo occupatio legebatur, Spalding collato Quintil. IX. 3, 98 occultatio correxit - 108 ante porcos etc.: Matth. 7, 6 neque mittatis margaritas vestras ante porcos - 116 apostolo: Paul. Rom. 10, 20 corde enim creditur ad iustitiam, ore autem confessio fit ad salutem - 119 Terentii: Terentius cum Aulularia Plautina 326 videtur esse confusus; homo trium litterarum apud Plautum 'fur', hoc autem loco 'homo, qui ne tres quidem litteras (abc) novit' - 124 Platōnem: Cic. ad Quintum fr. I. 1, 29 Plato [Resp. V. 473D] tum denique fore beatas res publicas putavit, si aut docti et sapientes homines eas regere coepissent... - 124 cecus ceco etc.: Matth. 15, 14 caecus autem si caeco ducatum praestet, ambo in foveam cadunt - 125 Tripartitam historiam... Athanasii: Apol. contra Arianos, Apol. ad Constant. imp., Apol. de fuga. - 133 labra... in fonte caballino: Pers. prolog. 1 Nec fonte labra proliui caballino - 133 de lana caprina: Hor. Epist. I. 18, 15 alter rixatur de lana saepe caprina - de caprificio: cf. Pers. l. 25 rupto icore exierit caprificus - 138 in proverbio: cf. Phaedri fabulam l. 2 - 158 Carmelites propheta: Ill. Reg. 18, 20 sq. congregavit prophetas in monte Carmel. Accedens autem Elias... - 167 Paulo: I. Cor. 12, 3 nemo in spiritu Dei loquens dicit anathema Iesu - 173 Gladio etc.: cf. Apocal. 13, 10 qui in gladio occiderit, oportet eum gladio occidi - 181 est et non: cf. carmen Ausonianum Est et Non - 183 cum ceteris animalibus etc.: cf. Plin. Nat. hist. VII. praef. - 186 historiographis: cf. Liv. IX 2 sq., Flor. epit. I 16, 9, Oros. hist. III. 5, 2, al. - 190 latebat etc.: Verg. Ecl. III. 93 latet anguis in herba - 230 veritas etc.: Ter. Andr. 68 veritas odium parit - 236 Aristotilem: ? - 288 Seneca Remed. fort. 7, 2 Male de te loquuntur, bene enim nesciunt; Ps. Sen. De morib. 41 Male de te loquuntur homines, bene autem loqui nesciunt - 289 Augustino: cf. De civ. I. 19, al. - 290 divina... auctoritas: Iudith 5, 27 Quis est iste, qui filios Israel posse diceret resistere regi Nabuchodonosori et exercitibus eius, homines inermes... - 310 Gladio etc.: cf. Matth. 26, 52 Omnes enim, qui acceperint gladium, gladio peribunt - 324 Iob: 2, 4 Pellem pro pelle et cuncta, quae habet homo, dabit pro anima sua - 336 Quot capita etc.: cf. Ter. Phorm. 454 quot homines, tot sententiae: suos quoique mos - 370 in evangelio: Matth. 22, 21 = Luc. 20, 25 - 388 secundum evangelicam doctrinam: Luc. 12, 47 Ille autem servus, qui cognovit voluntatem domini sui et non praeparavit et non fecit secundum voluntatem eius, vapulabit multis - 406 Marco Regulo: cf. Hor. Carm. III. 5, 13 sqq., Liv. per. XVIII, al. - 411 plus quam etc.: Paul. Rom. 12, 3 Non plus sapere quam oportet sapere - 412 odiunt: cf. Accius in Atrio Oderint, dum metuunt v. 203 sq. Ribb., al. - 423 Deciorum cf. locos collectos in Thes. linguae lat. Onomast. III. 77 - 429 Platone: cf. Cic. Tusc. V. 108 Teucri (Pacuviani) vox... Patria est, ubicunque bene est. Socrates quidem cum interrogaretur, cuiatem se esse diceret, mundanum inquit; Sen. Remed. fort. 8, 2 Patria est, ubicunque bene est - 466 Oratio: Hor. A. P. 137 fortunam Priami cantabo et nobile bellum; ib. 139 parturiunt montes, nascetur ridiculus mus - 484 excidionem... Saguntinam: cf. Liv. XXI. 16, 1, al. - 485 Troiam etc.: cf. Hieron. Epist. 108, 3 decennali Troiam obsidione delevit - 487 Egisippus: Hegesippi i. e. Iosephi librorum de bello Iudaico versio latina Ambrosiana laudatur - 511 applaudet: cf. Tertull. De resurr. carn. 11 utrumque mihi applaudit (i. e. sententiam meam comprobatur); coll. 552 Rabensteinensem forma applaudeo esse usum iudicabis - 519 Aristotile etc.: Eth. Nic. I. 9, 1099b],

INDEX NOMINUM PROPRIORUM.

- Accursius 359
 Albertus, rex Bohemie († 1439) 26 55 ;
   eius uxor (Elisabetha, Sigismundi
   Lucemburgensis filia) 26
 Alexandrini presules 125
 Altissimus 185 206 289 438 528 ; v. Deus
 Anaxagoras 133
 Angli 265
 Anglia 356
 Ariana heresis 125
 Aristotiles 133 236 519
 Athanasius 125
 Augustinus 289
 Austria 32
 Avinione (Avignon) 373
 Babilonica excidio 484
 Basiliense concilium 443
 Benigna s. 225
 Bohemi 26 35 36 102 212 250 270 304
   316 405 406 429 437 447 488 ; Bohe-
   mus 253
 Bohemia 2 22 23 32 76 134 186 195 234
   265 269 271 316 429 460 480 483 484
   485 487 489 490 493
 Bononia 373
 Burianus v. Gutssteinensis
 Cadanensis Iohannes 235
 Carmelites propheta 158
 Caudine furcule 186
 Chotissowiense monasterium (ord. Pre-
   monstr., Chotěšov) 169
 Christiani 268 350 509 535
 Christus 152 167 172 370 392 510
 Cicero 10
 Constanciense concilium 443
 Constantiniana donacio 373
 Constantinus Augustus 127
 Cunstat (Kunštát), Georgius de v. Po-
   diebrad
 Czimbri 429
 Decii 423
 Deus 37 42 89 93 95 107 167 168 169
   172 183 191 204 206 232 262 263
   287 329 351 351 370 374 383 443
   445 463 511 522 529 531 533 538
   546 547 ; v. Altissimus
 Diogenes 133
 Egisippus (Hegesippus) 487
 Flandri 429
 Francogalli v. Gallifranzi
 Francorum rex (Carolus VII.) 34
 Fridericus I. imp. Rom. († 1190) 356 ;
   Fridericus II. († 1250) 356 372 ; Fri-
   derici 362
 Frustinense castellum (Frumstein) 397
 Galli 373 429 486
 Gallicane clades 486
 Gallifranzi 265
 Gelpha faccio 3
 Georgius v. Podiebrad
 Germani 406
 Gibellina faccio 3
 Glatovienses (Clatovia, Klatovy) 320
 Grassus Iohannes 1 558
 Guttsteinensis Burianus († 1488-89) 95
 Hegesippus v. Egisippus
 Helias, ord. Premonstr., plebanus No-
   vodomensis 158 225
 Hibernici 265
 Hierosol- v. Ierosol-
 Hieronymus v. Ieronimus
 Hilarius (Litomericensis), Pragensis
   decanus († 1468) 374
 Hincó v. Pflug
 Hispani 429
 Horatius v. Oracius
 Hungar- v. Ungar-
 Huni 253
 Hussite 22 27 72 102 170
 Ieronimus (Hieronymus) 11
 Ierosolimitana destruccio 487 ; Ieroso-
   limitani Iohannis s. ordo 6
 Iesus v. Christus
 Imperium (Romanum) sacrum 372 481
 Iob 324
 Iodocus, episcopus Wratislaviensis 95
 Iohannes v. Rabensteinensis
   Iohannis s. Ierosolimitani ordo 6
 Iosephus (Flavius) 487
 Itali 265
 Iudei reges 263
 Ladislaus, rex Bohemie († 1457) 32
   33 34 ; eius sponsa (Magdalena) fi-
   lia regis Francorum (Caroli VII.) 34
 Latine ore 7
 Lobkowicz, Iohannes Popel de († 1470)
   399 408 409
 Lucemburgense genus 26 ; L-sis pro-
   sapia 26
 Ludovicus imp. Rom. († 1346) 356,
   Ludovici 362
 Martinus (V.) papa († 1431) 249
 Mathias, rex Ungarie († 1490) 76 250
 Menhardus v. Nova Domus
 Misnenses 494
 Misnensis marchia 48 494
 Mons Viridis (Zelená Hora, castellum
   apud Nepomuk) 95 219
 Moravia 460
 Moyses 263
 Nova Domus oppidum (Jindrichuv Hra-
   dec, Neuhaus) 98 107 ; domini de
   Nova Domo 80 ; Menhardus († 1449)
   27 28 ; plebanus v. Helias

- Olomucensis civitas 220
 Oracius (Horatius) 466
 Ovidius 71
 Paulus apostolus 116 167 539
 Paulus Secundus papa († 1471) 23
 Peripatetica schola 519
 Perusia 373
 Petrus apostolus 539
 Pflug (Hincó) 320
 Pithagoras 133
 Pius Secundus papa († 1464) 22
 Plato 124 133 429
 Podiebrad (Podebrady) et Cunstat
 (Kunštát), Georgius de, Bohemie rex
 († 1471) 22 24 26 28 29 30 31 33
 33 35 36 45 76 77 80 91 96 100 107
 203 256 268 269 300 302 303 304 306
 313 340 342 346 353 363 365 443
 446 463
 Poloni 256 265
 Popel v. Lobkowicz
 Praga 26 27 28 47 269
 Pragensis arx 269 481; burggraviatus
 29; decanus (Hilarius) 374; ecclesia
 31 111; urbs 27 486
 Premonstratenses monachi 158
 Priamus 466
 Pruteni 256
 Pythagoras v. Pithagoras
 Rabensteinensis Iohannes (senior, †
 1457) 31
 Rabensteinensis Iohannes (iunior, †
 1473) 1 12 19 24 31 41 42 49 62 71
 85 99 114 123 139 150 163 165 180
 210 232 241 243 264 276 280 285
 286 302 308 315 333 335 347 355
 368 397 400 414 417 422 436 445
 453 456 465 470 477 480 494 496
 499 504 511 514 520 537 551 552 554
 Rabensteinensis Procopius († 1470) 99
 Rabie, Wilhelmus de († 1479) 6 25 44
 46 51 54 57 65 66 68 69 70 72 75
 76 86 88 94 106 111 114 119 120
 122 123 135 140 146 148 154 158
 164 166 168 177 179 183 200 202
 206 216 219 227 230 238 260 276
 286 307 338 340 350 391 398 409
 417 435 450 452 472 495 500 512
 514 525 532 536 549 550
 Ramsberg (Ronsperg), Dobrohostus de
 224
 Ravenna 373
 Regulus, Marcus 406
 Renenses 428
 Rokiczana (Iohannes, archiepiscopus
 Pragensis electus, † 1471) 31
 Roma 486; v. Urbs
 Romana curia 415; ecclesia 6 220 300
 369 372; excidio 484; sedes 358
 Romani 186 406 422
 Romanorum imperator (Fridericus III.,
 † 1493) 257
 Romanus imperator 240 369 401 467;
 pontifex 18 19 165 211 351 372 404
 410 435
 Ronsperg v. Ramsberg
 Rosenbergensis castellum 399-
 Rosenbergensis baro Iohannes († 1472)
 47 95 399 414
 Rudnicenses; 296 Rudnicensis arx 111
 Rudolfus (I.) Romanorum rex († 1291)
 373
 Saguntina excidio 484
 Scriptura 91 433 459
 Sene (Siena) 373
 Seneca 288
 Sicambri 265
 Sigibertus (Gemblacensis) 361
 Smirzicz (Smirice), domini de 80; Smi-
 rzicky (Iohannes, † 1453) 31
 Sodoma 438
 Sswambergensis Bohuslaus 95
 Sswambergensis Iohannes 6 9 16 41
 59 67 75 87 118 135 139 146 159
 182 200 241 244 261 275 279 297
 301 313 334 342 345 367 389 394
 433 442 444 455 469 479 490 504
 508 519 523 531 546 551 553
 Sternbergensis domini 80
 Sternbergensis Aliso († 1455) 55
 Sternbergensis Zdenko († 1476) 6 11
 20 22 25 26 28 29 30 31 32 33 35
 39 40 43 49 50 52 56 58 65 68 69
 72 73 74 76 78 83 89 102 105 113
 117 119 120 136 137 149 153 157
 162 166 167 173 178 191 201 217
 227 231 236 239 244 259 264 272
 273 305 311 314 317 332 336 340
 344 347 350 365 385 399 407 410
 419 420 434 441 444 451 453 463
 471 478 493 498 504 511 534 548
 Teplense templum (ord. Premoxstr.) 170
 Terencius 119
 Thaborite 170 496
 Theotoni 492
 Troia 485
 Turci 268; Turcus 251
 Ungari (Hungari) 255 265; Ungarus
 (Hungarus) 253
 Ungaria (Hungaria) 76 186 220 240 250
 Urbs (Roma) 2; v. Roma
 Veneti 373
 Wandali 268
 Wenceslai s. templum in arce Pragen-
 si 31
 Wigleliste 22 170
 Wilhelmus v. Rabie
 Wratislaviensis episcopus (Iodocus) 95
 334
 Zdenko v. Sternbergensis

CORRIGENDA.

Pag.	4.	v. sup.	6.	appone numerum 44		
"	"	inf.	9.	pro Scio	corrigere	Scis
"	"	"	8.	" aliquos	"	aliqua
"	5.	sup.	22.	" „labuntur more	"	labuntur „more
"	8.	"	21.	" preponend	"	preponendi
"	"	inf.	24.	" preposit	"	prepositi
"	10.	numerus	153	uno versu inferius ponendus		
"	"	v. sup.	18.	pro negatur	corrigere	negetur
"	"	inf.	2.	" vivarium	"	vicarium
"	11.	"	20.	" fundamento	"	fundamentum
"	13.	"	24.	" confederaciones	"	confederacionis
"	14.	sup.	14.	" consilio	"	consilio
"	16.	inf.	3.	" dignitatas	"	dignitas
"	25.	"	5-4.	" pignoraticam	"	pignoraticiam
"	26.	sup.	12.	" 451	"	450
"	"	"	13.	" 452	"	451
"	"	"	14.	" 450	"	452
"	29.	"	2.	" 151	"	501
"	"	"	7.	" patra	"	patria aut
"	"	"	"	numeri 506 et 507 uno versu inferius ponendi		

MTA IT
R2000

BIBLIOTHECA SCRIPTORUM MEDII RECENTISQUE AEVORUM

REDIGIT LADISLAUS JUHÁSZ, SZEGED (HUNGARIA)

SAECULA XII--XIII.

Pezgő

P. magister quondam Bele regis Hungarie notarius (vulgo Anonymus), *Gesta Hungarorum*; ed. L. *Juhász*. 1932. — — — — 6.—

SAECULA XIV—XV.

Ravenna, Iohannes de, *Epistolarum liber*, ed. L. *Smith*. Pars I. —
Textus. 1942. — — — — — — — — — — 18 —
Pars II. — Praefatio. Adnotationes criticae. Loci laudati. Index nominum. (Apparebunt.)
— *Memorandarum rerum liber*, ed. L. *Smith*. (Excuditur.)

SAECULUM XV.

Barius, Nicolaus—Kostolan, Georgius Polycarpus de—Hungarus, Simon—Zagabriensis, Georgius Augustinus, Reliquiae, ed. L. *Juhász*. 1932. — — — — — — — — — — 2 —

Bonfinis, Antonius de, *Rerum Ungaricarum Decades*, edd. I. *Fögel*—
B. *Iványi*—L. *Juhász* (in IV tomis).
Tomus I. — Decas I., cum introductione et III reproductionibus
codicum phototypicis. 1936. — — — — — — — — — — 16 —
Tomus II. — Decas II. 1936. — — — — — — — — — — 15 —
Tomus III. — Decas III. 1936. — — — — — — — — — — 15 —
Tomus IV. Pars I. — Decades IV. et dimidia V. 1941. — — — — — 18.—
Tomus IV. Pars II. — Appendix Bonfiniana. Index nominum.
(Excuduntur.)
— *Symposion de virginitate et pudicitia coniugali*, ed. St. *Apró*. (Excuditur.)

Callimachus Experiens, Attila. *Accedunt opuscula Quintii Aemiliani Cimbrici ad Attilam pertinentia*, ed. T. *Kardos*. 1932. — — — — — 2.30

Corsinus, Amerigus, *Compendium in vitam Cosmi Medicis ad Laurentium Medicem*, ed. L. *Juhász*. 1934. — — — — — — — — — — 2.70

Cortesius, Alexander, *De laudibus bellicis Matthiae Corvini Hungariae regis*, ed. I. *Fögel*. 1934. — — — — — — — — — — 2.70

Martius Narniensis, Galeottus, *Carmina*, ed. L. *Juhász*. 1932. — — — — — 2.40
— *De egregie, sapienter, iocose dictis ac tactis regis Mathiae ad ducem Iohannem eius filium liber*, ed. L. *Juhász*. 1934. — — — — — 3.60
— *Epistolae*, ed. L. *Juhász*. 1930. — — — — — — — — — — 1.40
— *Invectivae in Franciscum Philelphum*, ed. L. *Juhász*. 1932. — — — — — 3.50

Rabensteinensis, Iohannes de, *Disputacio*, ed. B. *Ryba*. 1942. — — — — — 3.60

Seneca, Thomas, *Historia Bononiensis. Qualiter Galeatius Marscottus eques extraxit Hannibalem Bentevolum de carceribus et reliqua per utrunque gesta. Carmen epicum*, ed. I. *Fögel*. 1932. — — — — — 4.70

SAECULA XV—XVI.

Pengő

Andronicus Tragurinus, Matthaeus , Epithalamium in nuptias Vladislai Pannoniarum ac Boemiae regis et Annae Candaliae reginae, ed. L. Juhász . 1933. — — — — —	1.40
Canter Frisius , Iacobus , Rosa Rosensis , ed. B. Ryba . 1938.	2.40
Celtis Protucius, Conradus , Libri odarum quattuor — Liber epodon — Carmen saeculare, ed. F. Pindter . 1937. — — — — —	9.60
— Ludi scaenici (Ludus Dianae — Rhapsodia), ed. F. Pindter . (Excuduntur.)	
— Oratio in gymnasio in Ingelstadio publice recitata. Cum carminibus ad orationem pertinentibus, ed. Io. Rupprich . 1932. —	1.80
— Quattuor libri amorum secundum quattuor latera Germaniae — Germania generalis . Accedunt carmina aliorum ad libros amorum pertinentia, ed. F. Pindter . 1934. — — — — —	8.80
Fontius , Bartholomaeus , Carmina , edd. I. Fögel — L. Juhász . 1932.	2.70
— Epistolarum libri III, ed. L. Juhász . 1931. — — — — —	6.—
Hassensteinus baro a Lobkowitz , Epistolae , ed. A. Potuček . (Excuduntur.)	
— Scripta moralia — Oratio ad Argentinenses — Memoria Alexandri de Imola , ed. B. Ryba . 1937. — — — — —	3.50
Naldis Florentinus , Naldus de, Elegiarum libri III ad Laurentium Medicen , ed. L. Juhász . 1934.	7.40
— Epigrammaton liber , ed. A. Perosa . (Excuditur.)	
Strozza , Titus Vespasianus , Borsias (Fragmenta) — Bucolicon liber , edd. I. Fögel — L. Juhász . 1933. — — — — —	2.—
Verinus , Ugolinus , Panegyricon ad Ferdinandum regem et Isabellam reginam Hispaniarum de Saraceniae Baefidos gloriosa expugnatione, edd. I. Fögel — L. Juhász . 1933. — — — — —	3.—
Warda , Petrus de, Epistolarum liber , ed. R. Gerézdi . (Apparebit.)	

SAECULUM XVI.

Corvinus , Elias , Ioannis Hunniadae res bellicae contra Turcas . Carmen epicum , ed. O. Sárkány . 1937. — — — — —	2.40
Cybeleius Varasdiensis , Valentinus , Opera (Carmina et Opusculum de laudibus et vituperio vini et aquae), ed. M. Révész . 1939.	4.—
Frankfordinus Pannonius , Bartholomeus , Opera quae supersunt, ed. A. Vargha . (Excuduntur.)	
Olahus , Nicolaus , Carmina , edd. I. Fögel — L. Juhász . 1934. — —	4.—
— Hungaria — Athila , edd. C. Eperjessy — L. Juhász . 1938. — —	7.40
Sirimiensis , Georgius , Epistola de perdicione regni Hungarorum , edd. L. Erdélyi — L. Juhász . (Excuduntur.)	
Stretzing , Thomas , Oratio de divo Leopoldo III . Austriae marchione in universitate Vindobonensi habita, ed. H. Maschek . 1934.	1.40
Taurinus , Stephanus , Stauromachia , id est Cruciatorum servile bellum (Servilis belli Pannonici libri V), ed. L. Juhász . (Excuditur.)	
Thyrnavinus , Martinus , Ad regni Hungariae proceres , quod in Thurcam bella movere negligunt . Carmen epicum , ed. L. Juhász . (Excuditur.)	
Wrancius Sibenicensis Dalmata , Antonius , Expeditionis Solymani in Moldaviam et Transsylvaniam libri duo . De situ Transsylvaniae , Moldaviae et Transalpiniae liber tertius , ed. C. Eperjessy . (Excuduntur.)	

SAECULA XVI—XVII.

Istvanffy , Nicolaus , Carmina , ed. I. Holub — L. Juhász . 1935. —	4.60
--	------